

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

Vaertlinck *contact*

Abonnement: 16 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | rene.pattyn@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 881 351 205

IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22

Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)

Eric Van Winghe (Ondervoorzitter)

Gust Van Auwenis (Ere-voorzitter)

René Pattyn (Secretaris)

Guido Van Humbeeck (Penningmeester)

Leon Bernaerts

Emiel Geens

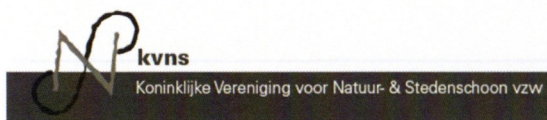
Natalie Geuens

Gary Mantiërs

Jan Peeters

Kevin Polfliet

Vaertlinck vzw is lid van

Colofon

Op de cover

Klein-Willebroek moge dan ook duidelijk deel zijn van de gemeente Willebroek - alleen al in naam - om een of andere reden werd het gehucht aan de monding van de Willebroekse Vaart in de Rupel in het verleden regelmatig bij Boom gerekend, zoals op deze kaart van rond 1900, waarop talrijke schepen liggen te wachten op versassing.

Editie

Jaargang 11 | nr. 3 | juli-augustus-september 2016

Werkten mee aan dit nummer

Leon Bernaerts
Emiel Geens
René Pattyn
Annie Van Dessel

Vormgeving

Kevin Polfliet

Eindredactie

Annie Van Dessel
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroek

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroek
rene.pattyn@telenet.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

De laatste loodjes wegen het zwaarst. De vakantie, de laatste drukke weken en maanden van het jaar, misschien een streepje wet van Murphy. Redenen genoeg denkbaar voor het feit dat u deze derde editie van de elfde jaargang van ons tijdschrift wat later dan normaal in de bus krijgt.

Uiteraard betreuren we dit, maar tegelijk hopen we het te kunnen goedmaken met alweer een mooi gevuld nummer met, zoals we dat steeds nastreven, 'voor elk wat wils'.

Nu de avonden langer worden, kunnen de verhalen die we voor u opdiepten uit de annalen van onze lokale geschiedenis hopelijk zorgen voor een flinke portie *lering en vermaak* in de kille herfst- en wintertijd. Ondertussen werken wij al naarstig verder aan het vierde en laatste nummer van dit jaar. U mag het zeer binnenkort verwachten! Intussen wensen wij u veel leesgenot met de editie die voor u ligt.

De redactie

Inhoud

<i>Philemon Van Cauteren, een Willebroekse soldaat</i>	2
<i>Uit de archieven: Willebroekse handelsfoor</i>	9
<i>Boedelbeschrijving van kasteel De Naeyer</i>	10
<i>Vroeger en nu</i>	16
<i>Gemeenteraad bepleit afschaffing tol</i>	17
<i>Sprokkelingen uit 1816</i>	19
<i>Drie oorlogsjaren uit het leven van G. Dezaeger (1)</i>	21
<i>Schoolverloven vroeger en nu</i>	26
<i>Devotionaliabeurs</i>	28
<i>Meldingen</i>	29
<i>Advertenties</i>	30

Philemon Van Cauteren, Soldaat 1ste Jagers te voet, geboren te Ruisbroek op 12 september 1888, overleden te Vierzon op 7 september 1916 (foto en tekst uit het militaire dossier en tekst: Eddy Schallenberg/René Pattyn). Rechts het graf van Philemon in Vierzon (foto Jérôme Charraud, 2008).

Philemon Van Cauteren, een Willebroekse soldaat uit de Eerste Wereldoorlog, begraven op het kerkhof van Vierzon

Bij het zoeken naar voorouders, ontdekken we, dat een nonkel van onze grootvader op 31 jarige leeftijd trouwde in Frankrijk. Namelijk in Vierzon-Ville, in het departement Cher in Frankrijk, op 23 februari 1918. Neen, hij versierde geen Française zoals we eerst dachten, maar hij huwde een echte Willebroekse. Er borrelden al dadelijk een aantal vragen naar de oppervlakte. Hoe kwam het dat de Willebroekse Henricus Franciscus (Henri genoemd) Van Dessel in Frankrijk trouwde? WO 1 was nog volop aan de gang? Wat deden Henri (geboren in Willebroek, 13 december 1887) en zijn kersverse bruid, Maria Victorina (Victorine genoemd) Segers (geboren in Willebroek, 25 maart 1891) op dat moment in Frankrijk? Werd Henri dan niet gemobiliseerd in augustus 1914? Was hij afgekeurd of was hij een deserteur? Vluchtten ze samen weg uit het zwaar belegerde en gedeeltelijk vernielde Willebroek? Of was er iets anders aan de hand? Na een paar 'ontdekkingen' zou het verhaal heel anders uitpakken...

Op 19 oktober 2013 gaan we naar de collectiedag van WO 1 in het Fort van Breendonk. We maken kennis met Mr. Willem Segers (neen, geen familie van Maria Victorina Segers), hij is Projectmedewerker, Departement Herinnering & Communicatie. Na enige minuten vragen we hem hoe we informatie over Henri Van Dessel kunnen verkrijgen. Dadelijk tikt hij de naam op zijn laptop in en weet enkele seconden later te vertellen dat Henricus Franciscus Van Dessel, gevochten heeft in WO 1 en in Vierzon-Ville huwde met Maria Victorina Segers, de weduwe van soldaat Philemon Van Cauteren, allen afkomstig uit Willebroek.

Luttele dagen later krijgen we van Mr. Segers per mail meer gegevens over Philemon Van Cauteren.

Laten we proberen het korte leven van Philemon te reconstrueren, exact 100 jaar na zijn overlijden, op 7 september 1916.

Philemon vocht in WO 1 en stierf in Vierzon-Forges, ongeveer 200 km onder Parijs. Hij werd daar begraven en zijn, eeuwigdurend, goed onderhouden graf bestaat nog altijd ...

We willen meer weten over het leven en sterven in De Groote Oorlog van deze jonge Willebroekenaar. In het archief van Vaertlinck V.Z.W. vinden we het boek 'Oorlogs-

slachtoffers 1914-1918 in Willebroek' van Eddy Schallenbergh (Regionale Werkgroep, Mechelen) en René Pattyn (Vaertlinck medewerker). En ja, in dit boek, met een opsomming van alle Willebroekse militaire slachtoffers van De Grote Oorlog, vinden we Philemon Van Cauteren terug met een bewerking van zijn militair dossier. Er is ook een foto van Philemon, in uniform. Eens we deze foto zien, zijn we helemaal 'verkocht'. Deze jonge gesneuvelde kreeg een gezicht. Wij willen zoveel meer weten ... Wie was deze jonge man? Hoe was zijn familie? Wat deed hij voor werk en waar woonde hij? Hoe komt hij op het kerkhof van Vierzon-Forges terecht? Dit stadje ligt in centraal Frankrijk, dus een heel eind weg van het oorlogsgeweld. En we zijn ondertussen 1 jaar nadat hij zware verwondingen opliep...

Philemon Van Cauteren wordt voor ons het 'uithangbord' van alle gesneuvelden tijdens WO 1 uit Blaasveld, Heindonk, Tisselt, Willebroek en Klein-Willebroek. We willen hen allen eer en respect betuigen in deze herdenkingstijd. In de gemeentelijke bibliotheek van Willebroek vinden we Philemon zijn volledige militaire dossier. We kunnen starten met de reconstructie van zijn levensverhaal ...

Philemon Van Cauteren werd geboren op woensdag 12 september 1888 in Ruisbroek (Ant.). Zijn vader, Franciscus Van Cauteren, geboren op dinsdag 14 maart 1854 in Berlare (O. Vl.). Zijn moeder, Maria Paulina Verhasselt, geboren op dinsdag 16 augustus 1859 te Londerzeel (Vl. Br.). Op donderdag 14 juli 1881 trouwen Franciscus (27 j.) en Maria Paulina (21 j.) in Willebroek. Vader is dagloner en moeder dagloonster bij hun huwelijk en ze wonen beiden in Willebroek.

Hun eerste kind, Maria Ludovica, ziet het levenslicht in de Kaasstraat (nu Heindonksesteenweg) in Willebroek op 8 oktober 1882 en vader is arbeider.

Dan volgt zoon, Florentinus, geboren in Willebroek op 2 mei 1884, maar het jonge gezin is ondertussen verhuisd naar de Appeldonkstraat. Vader is nog steeds arbeider. Philemon is hun derde kind, maar hij komt ter wereld in Ruisbroek op de Rijweg, op 12 september 1888. Op de geboorteaangifte staat dat vader werkman is.

Na Philemon volgt zijn jongste broer Guilielmus, geboren in Blaasveld op 10 maart 1892 in de Broekstraat nr. 11. Vader is op dat ogenblik dagloner.

In 1895 verhuisde de familie naar Heindonk waar dochter Maria, op 14 februari 1896 wordt geboren, hun adres is sectie A nr. 47. De boreling is echter niet levensvatbaar en sterft dezelfde dag.

Op 10 mei 1899 wordt in Heindonk nog een dochtertje geboren, Rosalia.

Och ramp! Zeven maanden na de geboorte van baby Rosalia overlijdt vader Franciscus op 17 september 1899 te Heindonk. Hij is landbouwer en slechts 45 jaar oud. In welke omstandigheden of waaraan Franciscus overleed hebben we niet gevonden.

Het oudste kind, Maria Ludovica, is op dat moment 17 jaar. 'Onze' Philemon was enkele dagen voordien net 11 jaar geworden.

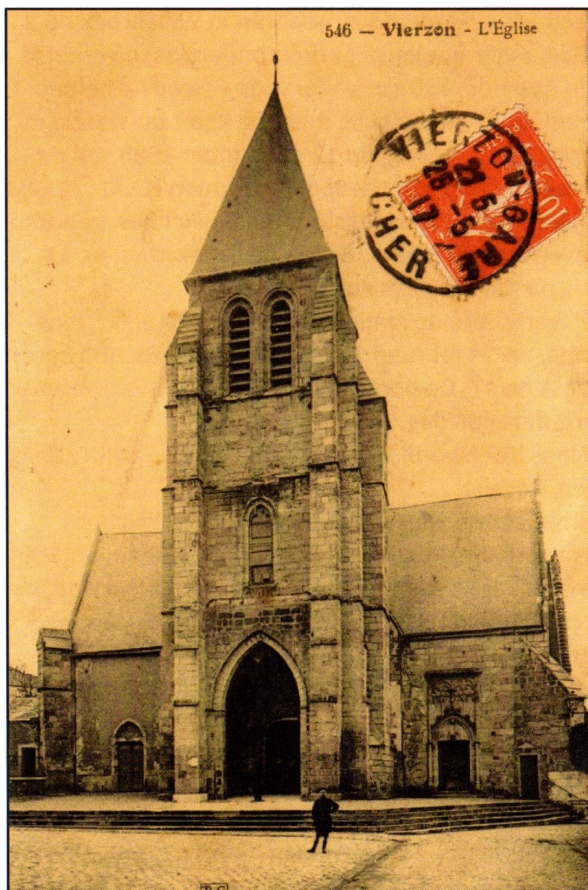
Moeder Maria Paulina Verhasselt vertrekt na enkele maanden, met haar vijf kinderen, uit Heindonk en wordt op 5 april 1900 terug ingeschreven in Willebroek. Ze wonen opnieuw in de Kaasstraat. Moeder is dan huisvrouwster, Maria Ludovica is dagloonster en de 16 jarige Florentinus is eveneens dagloner.

Hoogstwaarschijnlijk was het geen welvarend gezin. Vader en moeder waren analfabeet zoals blijkt uit de huwelijksakte en de geboortekten van de kinderen. Geen van beide ouders kan schrijven. Ook het feit dat het gezin veelvuldig verhuisde binnen een relatief korte tijd doet ons vermoeden dat vader Franciscus steeds naar werk op zoek ging om zijn gezin te onderhouden.

Hoe Philemon zijn kindertijd verliep hebben we niet teruggevonden. Tot nu toe weten we evenmin waar en

De kazerne van de Jagers te Voet in Charleroi, vroeger en nu. Na de Grote Oorlog kreeg deze kazerne de naam: Caserne Caporal Trésignies (soldaat/korporaal 2de regiment Jagers te Voet), als eerbetoon aan Léon Trésignies die op 26 augustus 1914 sneuvelde aan de Verbrande Brug – Grimbergen- waar Léon het kanaal Willebroek/Brussel overzwom om de brug die de Duitse invallers in open stand hadden gezet, neer te laten. De bedoeling was dat de Jagers te Voet de brug zouden oversteken om de Duitse troepen in de rug aan te vallen. De moedige Léon werd door de vijand ontdekt bij zijn actie en neergeschoten. Er staat aan de Verbrande Brug nog steeds een herinneringssteen. Hij ligt begraven achter de kerk op het ereperk, samen met de andere gesneuvelden van die bewuste 26 augustus 1914 (foto rechts: charleroi-decouverte.be).

Enkele beelden van Vierzon, zoals de drie Willebroekenaars uit dit artikel het moeten gezien hebben.

of hij naar school ging. Zijn moeder, Maria Paulina, die achterbleef met vijf kinderen, hertrouwde op 27 april 1901 in Willebroek met Petrus Josephus Goossens, wonend in Wilrijk maar geboren in Wolvertem (VI. Br.) op 23 januari 1854. Bij hun huwelijk is moeder huishoudster en haar nieuwe echtgenoot is dagloner. Dat er armoede heerste in het gezin van Philemon kunnen we afleiden uit het bijgevoegde bewijs van behoeftigheid van de bruid, bij haar huwelijk met Goossens. In 1901 kan moeder nog steeds niet schrijven.

De oudste dochter, Maria Ludovica (dagloonster), trouwt 7 maanden nadat haar moeder hertrouwde, in Willebroek op 30 november 1901 met Joseph Charles Blockhuys. Het kersverse paar vertrekt op 14 december 1901 naar Mechelen, Auwegem Winketstraat nr. 20. Hun definitieve uitschrijving in Willebroek gebeurt op 9 januari 1902. Maria Ludovica legt een verklaring af bij de bevolkingsdienst bij haar uitschrijving uit de gemeente Willebroek: het armenbestuur van Heindonk heeft voor haar en haar man alhier een woning gezocht. Kunnen we hieruit opmaken dat ze noodgedwongen naar Mechelen verhuisden?

Vermoedelijk zal het gezin Van Cauteren/Goossens het financieel nooit breed gehad hebben ... Vandaar misschien de keuze van Philemon om zich in 1909, 8 jaar na het tweede huwelijk van zijn moeder, op te geven als 'vrijwillige militair' met premie (= VaP).

De 'loting' werd in 1909 afgeschaft. Koning Leopold II ondertekende de wet nog op zijn sterfbed. Reeds voor 1909

was de Belgische regering en legertop volop gestart met ons leger te reorganiseren en tegen 1918 moest België over één van de modernste legers in Europa beschikken! Tenminste dat was de nobele bedoeling ... en de rest is geschiedenis.

Bij zijn aanmelding en keuring in Mechelen als 'vrijwilliger met premie', kunnen we in zijn militaire dossier lezen dat Philemon aangeeft werkzaam te zijn als dagloner. Op dat ogenblik is hij 20 jaar.

In mei 1909, bij zijn keuring in Mechelen, woont Philemon in de Kaasstraat nr. 36. Tijdens zijn opleiding tot militair merken we dat hij telkens voor verlofdagen terugkeert naar dit adres. Dus eindelijk toch enkele jaren stabiliteit voor het gezin?

Bijna 21 jaar oud laat Philemon zich op 21 mei 1909 aanwerven als vrijwilliger met het verkrijgen van een premie (VaP). Na de medische keuring te Mechelen werd hij goed bevonden voor een dienst bij de 1ste Jagers te voet. Op 1 augustus 1909 vat hij zijn dienst aan in de kazerne te Charleroi waar de 1ste Jagers te Voet gekazerneerd waren en waar de soldaten hun opleiding kregen (zie kader pagina 3).

Blijkbaar verloopt Philemon zijn militaire opleiding zonder grote problemen. Toch lijkt hij een minder goede gezondheid te genieten. Hij wordt immers enkele malen opgenomen in het ziekenhuis tijdens zijn dienstdienst. In 1912 zit zijn militaire opleiding erop en keert hij terug

naar Willebroek, naar de Kaasstraat nr. 36. Wat hij na zijn militaire opleiding doet voor zijn levensonderhoud weten we niet.

Philemon huwt in Willebroek op 22 november 1913 met Maria Victorina Segers (alias Van Moer), zonder beroep. Wat weten we over zijn echtgenote? 'Victorine' zoals ze blijkbaar wordt genoemd, is geboren om 22 uur op 25 maart 1891 te Willebroek in de Dorpstraat. Haar moeder, Maria Catharina Van Moer, is dan 18 jaar, ongehuwd en zonder beroep. De geboorteaangifte van deze natuurlijke dochter gebeurt door de vroedvrouw, Florentina Buelens, 40 jaar oud, geboren in Leest maar wonend in Willebroek. De broer van de moeder, August Van Moer, 25 jaar oud en fabriekswerker is getuige bij de geboorteaangifte. Op 31 oktober 1893 huwt moeder Maria Catharina Van Moer te Willebroek met Henricus Segers (geboren 5 maart 1870 te Mechelen) en wordt Maria Victorina Van Moer gewettigd tot Maria Victorina Segers. Een pittig detail in dit ganse verhaal: de tweede echtgenoot van Victorine Segers is Henri Van Dessel. De nonkel van zijn echtgenote Victorine, August Van Moer (fabrieksarbeider), doet in 1887, samen met Antoon Van Dessel, meestergast bij papierfabriek De Naeyer, aangifte van de geboorte van Antoons zoon, Henri. Blijkbaar kenden de families elkaar

Terug naar het koppel Philemon en Victorine.

Op 6 juli 1914 wordt in Willebroek hun eerste kind, een dochtertje, Maria Florentina geboren.

De jonge vader kan niet lang genieten van zijn eerste kind. Drie weken na haar geboorte, op 1 augustus 1914, wordt hij reeds terug onder de wapens geroepen, dit keer naar het depot van het 4de Jagers te Voet in Charleroi. Het 1ste Jagers te Voet werd bij aanvang van WO 1 opgesplitst en zo komt Philemon terecht bij het 4de Jagers te Voet.

Het 4de Jagers te Voet wordt tijdens de begindagen van W.O. 1 eerst naar Hoei gestuurd. Vanaf 5 augustus 1914 strijden ze te Namen bij de verdediging van de forten. Vervolgens te Sart-Tilman als versterking van de 3de Divisie waarbij ze grote verliezen lijden. Daarna verdedigden ze de fortengordel van Antwerpen. Bij de verdediging van Antwerpen namen zij deel aan de uitvallen van 24 augustus en 9 september 1914. Later trekken ze zich terug richting IJzer. Vanaf 14 oktober 1914 verdedigen ze het front Schoorbakke-Tervate. Daarna namen zij deel aan de strijd in de sector Pervijze-Kaaskerke. Gedurende de loopgrachtenoorlog bezetten zij meerdere plaatsen aan de frontlijn.

Eenmaal achter de IJzer nam Philemon deel aan de slag van de IJzer van midden oktober tot einde oktober 1914. Het leverde hem postuum de IJzermedaille op. Hij loopt tweemaal verwondingen op. Vermoedelijk beide keren niet zo heel ernstig, hij keerde immers telkens terug naar het front. Tijdens gevechten te Pervijze wordt Philemon een 3de keer gewond op 3 september 1915 en hij loopt

een zeer ernstige verwonding aan de buik op. Over Pervijze tijdens de Grote Oorlog vinden we volgende informatie op internet 'www.pervijze.be/oorlog.html'.

Toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak had niemand in Pervijze kunnen vermoeden dat de tol zo zwaar zou worden. In de eerste plaats werden meer dan honderd jongemannen tijdens de duur van de oorlog gemobiliseerd of namen ze vrijwillig dienst. Verschillende onder hen zouden sneuvelen op het veld van eer.

In de tweede plaats werd Pervijze volledig met de grond gelijk gemaakt. Zo werd de bevolking genoodzaakt elders een onderkomen te zoeken tijdens de duur van de oorlog. De meesten kwamen in Frankrijk terecht.

Verschillende burgers vielen eveneens als slachtoffer van de oorlog doordat ze niet tijdig konden of wilden vluchten uit het frontgebied dat Pervijze geworden was. Ter illustratie hiervan: op 1 december 1915 verbleven er nog 48 burgers in Pervijze dat ondertussen al meer dan een jaar onder vuur lag!

Als we voorgaande tekst lezen, kunnen we ons inbeelden dat onze soldaten die te Pervijze vochten het evenzeer zwaar te verduren hadden als de burgers. De onfortuinlijke Philemon was één van hen...

In januari 2015, op de tentoonstelling "J'avais 20 ans en '14", in het treinstation Luik-Guillemins, werd volgend tipje van de sluier opgelicht over de chirurgie van buikletsels, tijdens De Grote Oorlog ...

De abdominale chirurgie

Op het slagveld verscheurden projectielen lichamen en doorboorden ze de beschermende barrières van het lichaam, zoals het peritonium (=buikvlies) dat de ingewanden omhult. Gewonden met buikletsels was een precair lot beschoren. Gezien de ernst van zulke letsels werden deze gewonden niet prioritair geholpen. Laparotomieën (=buikoperaties) waren lange en delicate operaties en monopoliseerden een chirurg en verschillende verpleegkundigen gedurende vele uren.

Over bovenstaande tekst iets meer uitleg: gewonden werden uitgezocht/getrieerd, naar de ernst van hun verwonding. Lichtere blessures werden eerst behandeld. Immers, een aantal soldaten konden kort na verzorging terugkeren naar het front ... waar ze dringend nodig waren. Zware verwondingen, zoals in de buik, werden als laatsten behandeld ... Reden? Het infectiegevaar was heel groot, de behandeling vroeg veel tijd van chirurgen en verpleegkundigen en meestal overleden deze soldaten aan hun verwonding, alle moeite van de geneesheren ten spijt. Dokters verloren, brutaal gezegd, kostbare tijd om nog 'bruikbaar' kanonnenvlees terug front-klaar te maken. Philemon werd dus een eindje achter de linies gebracht voor eerste verzorging. Als we het bovenstaande over buikchirurgie lezen, kunnen we ons voorstellen dat het 'wachten' op je beurt voor behandeling, voor

De militaire gegevens van Philemon Van Cauteren

Soldaat VaP 1ste jagers te voet 2de Bon. 4de Cie.

Klas van 1909

Stamnummer: 24250

Militair dossier nummer: 202811

Aantal frontstrepen: 1

Eretekens postuum toegekend:

- Orde van Leopold II
- Oorlogskruis
- IJzermedaille
- Overwinningsmedaille
- Herinneringsmedaille 1914-1918

In zijn militair dossier vinden we, naast zijn foto (zie pagina 2), ook zijn fysieke kenmerken:

Lengte: 1m69

Neus: gewoon

Ogen: bruin

Aangezicht: ovaal

Mond: klein

Haar: kastanjebruin

Voorhoofd: groot

Kin: rond

Wenkbrauwen: kastanjebruin

de zwaar gewonden geen pretje was. Het is bijna niet te geloven dat er soldaten waren die deze verwondingen overleefden, gezien het enorm grote risico op infecties. Twee weken na het oplopen van zijn verwonding werd Philemon op 17 september 1915 doorverwezen naar het Belgisch militaire hulphospitaal voor de Cavaleriedivisie (nr. 9) te Cherbourg (Normandië, Frankrijk). Gebruikelijk werden de gewonde soldaten per trein overgebracht naar Calais. Vanuit Calais ging het dan per boot naar Engeland of naar Cherbourg in Frankrijk.

In Cherbourg kon dan de 'echte' behandeling starten. Op 8 november 1915 werd Philemon ontslagen uit hospitaal nr. 9 te Cherbourg en kreeg hij verlof zonder soldij, wegens 'réformé pour incapacité totale' ofwel 'afgekeurd wegens totale ongeschiktheid' voor het leger ... Philemon was dus niet langer geschikt voor het front. Maar wat dan?

Zijn echtgenote, Victorine, was in 1914 Willebroek ontvlucht richting Frankrijk, samen met haar dochtertje en haar moeder, Maria Catharina Van Moer, die ondertussen weduwe was geworden. Wanneer, hoe en langs waar ze wegkwamen hebben we nog niet teruggevonden.

In de tweede helft van oktober 1914 zijn er al 30.000 vluchtelingen, uit gans België, aanwezig in Calais. Ze kwamen aan per auto en die 'gelukkigen' reisden meestal dieper Frankrijk in, maar het grootste aantal kwam te voet. Deze vluchtelingenstroom wordt opgevangen

door de burgers van Calais die de vluchtenden in hun huizen en op hun zolders onderbrengen. Ook de scholen en verder alle openbare instellingen worden benut als tijdelijke verblijfplaats. Maar de toestroom is zo groot dat Calais letterlijk bedolven wordt onder de Belgische vluchtelingen. Daarbovenop komen de gewonden die van het front aan de IJzer eveneens naar Calais worden gebracht. Calais kan het niet langer aan en de Franse regering beslist dat de vluchtelingen per trein verder geëvacueerd worden naar het Franse binnenland. Er gebeurt nog een tragisch treinongeval: op 18 oktober 1914 vertrekt een trein met 2.000 vluchtelingen aan boord van Calais richting Rouen. Tussen Marquise en Wacquinghem botst deze trein op een bevoorradingstrein. Gevolg: 200 gewonden en 50 doden. Stel je voor ... het oorlogsgeweld in je eigen land ontvluchten en dan verongelukken in een trein die je naar de vrijheid zou brengen.

Op het einde van de oorlog in 1918 zijn van de twee miljoen vluchtelingen in Frankrijk, 300.000 Belgen. 60.000 Belgen zullen na de oorlog (1921) in Frankrijk blijven. (Bron het boek: "Augustus 1914-België op de vlucht" van Misjoe Verleyen & Marc De Meyer). Vast staat dat Victorine Segers en haar gevolg op één of andere manier tot in midden Frankrijk geraakten. Dat wordt hieronder verklaard ...

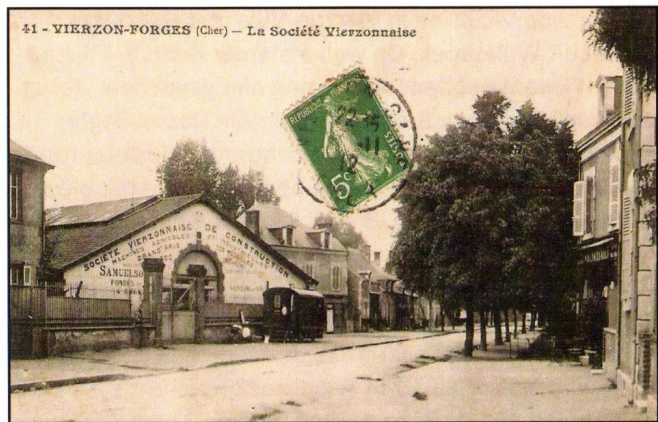
In Frankrijk slaat voor Victorine eens te meer het noodlot toe. Op 12 december 1914 overlijdt het 5 maanden oude dochtertje Maria Florentina in de stad Bordes (Cher, midden Frankrijk). En weer kennen we de omstandigheden niet ...

Uit zijn militaire dossier vernemen we dat Philemon, na zijn ontslag uit het ziekenhuis te Cherbourg, opnieuw gemobiliseerd werd door de Minister van Oorlog, die zich in St. Adresse, te Le Havre bevond in 1916, voor de oorlogsindustrie. Op 15 mei 1916 wordt hij tewerkgesteld in Vierzon-Forges (Cher, Frankrijk). Philemon werkt als paswerker in de oorspronkelijke landbouwmachine-fabriek 'Société La Vierzonnaise de Construction'. In de volksmond La Vierzonnaise genoemd, ligt aan de route de Bourges. Zie afbeelding uit 1913 hieronder. Een kleine toelichting over Vierzon-Ville en Vierzon-Forges. Eigenlijk één stad, maar de eenvoudige uitleg: in Vierzon-Ville bevond zich de administratie, kerk etc. Vierzon-Forges is het industriële gedeelte.

In Frankrijk vindt het echtpaar Van Cauteren-Segers mekaar terug. Hoe? Wanneer? Waar? We hebben het niet gevonden. Wel kennen we het adres waarop Victorine en haar moeder in Vierzon-Forges verbleven: rue Etienne Marcel, nog steeds één van de hoofdstraten in Vierzon-Forges. Richting zuidwesten loopt de straat naar Vierzon-Ville, in het noordwesten, via de route de Bourges, gaat de straat naar Bourges dat 30 km verder ligt, de stad waar dochtertje Maria Florentina overleed. De rue Etienne Marcel loopt parallel aan de rivier de Yèvre. Woonde Philemon hier ook of werd hij elders ondergebracht?

Van de officiële website van Vierzon-Ville (12/08/2016), weten we dat de industrie in hun stad volledig ontregeld is door de oorlog. Het leven staat er vanaf 2 augustus 1914 op een heel laag pitje. Het stadje (25.000 inwoners in 1914) telt heel veel jonge gemobiliseerden waardoor de fabrieken leeglopen. 2/3de van de fabrieken worden van de ene op de andere dag noodgedwongen gesloten. De oudere arbeiders – te oud om van enig nut te zijn in de oorlog - worden werkloos. Vierzon was gekend voor zijn smeedwerk (vanaf het einde van de 18e eeuw), de productie van porselein (vanaf 1816), zijn glasblazerijen maar vooral voor zijn verplaatsbare dors- en stoommachines. Deze laatste waren begin 20ste eeuw wereldwijd gekend. In 1914 waren er volgende landbouwmachine fabrieken: Brouhot, Merlin, la Française en La Vierzonnaise. La Vierzonnaise de Construction sloot haar deuren in 1934. Hun machines werden over heel de wereld verkocht.

Tijdens Wereldoorlog I, bleef de ganse streek gespaard van het oorlogsgeweld maar Vierzon treurde wel om 711 jonge, gesneuvelde eigen inwoners 'gestorven voor Frankrijk'. Hierbij moeten nog 208 buitenlandse soldaten geteld worden die, gewond of ziek, hun leven lieten in de verschillende, tijdelijke, militaire hospitalen in Vierzon. Waaronder dus Philemon Van Cauteren. Vanaf 15 mei 1916 is hij aan het werk in la Vierzonnaise de Construction, als paswerker. We twijfelen er aan dat er op dat moment nog landbouwmachines worden geproduceerd. We vermoeden eerder dat er gewerkt wordt voor de Bel-

Boven: de Société Vierzonnaise de Construction, waar Philemon Van Cauteren in 1916 werkzaam is. Onder: de Rue Etienne Marcel in Vierzon-Forges, waar Victorine en haar moeder en mogelijk ook Philemon woonden.

gische oorlogsindustrie, vermits het Belgische leger hem naar daar stuurde. Op 3 september 2016 was Philemon (zwaar invalide volgens Victorine, zijn vrouw) een ladder opgeklimmen om een ontkoppelingsdraad opnieuw te bevestigen. Hoe het kwam zullen we nooit weten, Philemon valt van de ladder en komt terecht op zijn één jaar voordien opgelopen buikwonde. Gevolg? Kneuzing van het abdomen gevolgd door een algemene buikvliesontsteking.

Hij wordt naar het hulphospitaal nr. 45 in Vierzon-Forges gebracht, waar hij vier dagen later, op 7 september 1916 overlijdt aan deze totale ontsteking.

Het is zijn vrouw Victorine, samen met haar moeder, die het overlijden gaat aangeven op het stadhuis van Vierzon-Ville. Hij wordt begraven op het kerkhof van Vierzon-Forges, op het militaire ereperk en daar rust hij tot de dag van vandaag.

Na het overlijden van haar echtgenoot, ontdekt Victorine dat ze ongeveer één maand zwanger was, op het moment dat haar echtgenoot overleed. Zo weten wij ook zeker dat ze mekaar ontmoetten, of woonden ze samen in de rue Etienne Marcel? Hun dochtertje Maria Van Cauteren wordt in Vierzon-Forges geboren op donderdag 19 april 1917. Tien maanden later, op 23 februari 1918,

hertrouwde Victorine in Vierzon-Ville met Henri Van Dessel uit Willebroek. Op welke manier Henri in Vierzon terecht kwam hebben we ook nog niet gevonden. Terug een jaar later bevindt het echtpaar Van Dessel-Segers zich opnieuw in Willebroek. Zij behoorden dus niet tot de 60.000 vluchtelingen die na de oorlog in Frankrijk bleven. In Willebroek wordt op 23 april 1919 hun dochter Sofia Andrea Van Dessel geboren.

Hoe Maria Van Cauteren het in haar verdere leven stelde hebben we nog niet achterhaald. Maria bracht wel haar eerste levensjaren door in Willebroek (referentie moeder Victorine in 1922). Sofia Andrea, huwde 21 jaar oud op 12 juli 1940 in Willebroek met Gustaaf Albert Van Assche geboren op 5 december 1916 in Willebroek, hij overleed op 16 april 1981 te Willebroek. Sofia Andrea overleed op 17 september 1998, 79 jaar oud. Ze werd in Willebroek begraven op 23 september. Uit hun huwelijk werden vier kinderen geboren: Victoire (genoemd naar haar grootmoeder Victorine?), Jan Maria, Marie-José, Carina Hendrika.

Victorine Segers heeft geen woning meer bij haar terugkeer in Willebroek, blijkbaar werd die vernietigd/beschadigd aan het begin van de oorlog maar ze krijgt niets voor herstel van de haardstede van het Comité "Hulp en Bescherming". We weten niet waar ze verblijft tussen haar terugkeer in 1919 en 1920. Dat ze een vastberaden en doorzettende vrouw is, maken we op uit het vervolg van het dossier van haar overleden echtgenoot. Ze schrijft brieven, blijft schrijven en laat schrijven om waar ze recht op heeft op te eisen. Ze kreeg niet de toelage van 300 F, ook geen vergoeding voor hun huis. Op 23 november 1920 woont ze met haar gezin in de Palingstraat (kort nadien wordt deze straat de Overwinningstraat). Ze woont in barak (noodwoning) nr. 6403, op het terrein genoemd Vijverhof. Deze noodwoningen Vijverhof bevinden zich op de gronden van de voormalige villa Vijverhof van de familie Peeters. Deze villa moest bij aanvang van de Grote Oorlog plaats ruimen voor het

schootsveld. Vijverhof lag tussen de Floridastraat en het kapelletje Ten Bosch op de hoek van de Oude Dendermondsestraat. Wegens de grote woningnood na WO 1 werden op deze lege ruimte noodwoningen opgetrokken.

Victorine is dagloonster in 1920 en heeft twee kinderen, waarvan één uit haar eerste huwelijk (Maria Van Cauteren, geboren in Vierzon-Forges, Frankrijk). In haar brieven schrijft ze dat het vooral voor haar dochtertje Maria is, die haar vader nooit zal kennen, dat haar alle medailles en de eraan verbonden voordelen worden toegekend. Victorine schrijft dat ze 'begeert' het aandeel van den strijder te ontvangen. Haar gewezen man heeft nooit veroordelingen opgelopen en hij was zwaar invalide. Als Victorine tussen 1920 en 1922 lid van de Socialistische Oud Strijders afdeling van Willebroek wordt, gaat alles iets vlotter.

Op 25 april 1921 wordt haar 1 frontstreep toegekend. Er wordt vastgesteld van Philemon van 1 augustus 1914 tot 7 september 1915 aan het front verbleef, of 1 jaar, 1 maand en 7 dagen, waar zij rente voor zal krijgen. Ondertussen heeft ze ook de 300 F ontvangen.

Op 9 mei 1922 vult Victorine nieuwe formulieren in en tekent ze. Burgemeester August Van Landeghem wettigt de verklaring dat ze weduwe is van Philemon Van Cauteren, die tot het gemobiliseerde leger heeft behoord. Sinds 28 april 1922 woont Maria Paulina Verhasselt, de moeder van Philemon in de Kloosterstraat 45. Op 4 maart 1926 woont Victorine in de Overwinningstraat 126 en schrijft ze nog een brief aan de Minister van Landsverdediging. Ze vraagt de 'eretekens' als aandenken aan haar gesneuvelde vader voor haar dochtertje, Maria. Uiteindelijk heeft ze die ook ontvangen. Hoe het verder gaat met Victorine en Henri? Dat zoeken we nog uit ...

Annie Van Dessel

Het monument voor de gesneuvelden in Willebroek voor de beide Wereldoorlogen. We hopen vurig dat deze gesneuvelden niets voor niets stierven en dat we allen nog heel lang in vrede mogen leven!

WILLEBROEK HANDELSFOOR

MET
**AANTREKKELIJKHEDEN
VAN 9 TOT 17 AUGUSTUS 1947**

in de lokalen der GEMEENTELIJKE JONGENS-
SCHOOL (Pleintje) ten voordele der Wezen van
het Gemeentelijk Gasthuis.

Plechtige Opening

Op Zaterdag 9 Augustus, te 5.30 u., door het gemeentebestuur.
De Handelsfoor is open op volgende dagen en uren: Zaterdag 9 Augustus van 18 tot 22 uur.
Zondag 10, Woensdag 13, Vrijdag 15 en Zondag 17 Augustus van 9 u. tot 12.30 en van 14 u. tot 20 u.
Maandag 11, Dinsdag 12 en Donderdag 14 Augustus, van 14 u. tot 20 u.

Prachtige Verlichting

Alle dagen

Aantrekkelijkheden

vanaf 20 u. met de verzekerde medewerking van :

Albert's Schlager Ensemble - Soc. Harm. « Vooruit » - Kon. Harm.
« St Cecilia » - Harm. « Deugd en Vlijt » - Harmonikaschool
Alf. Lauwereijns.
Albert De Booy, de Spelbrekers, Marius Mac Phail en Yvonne
Monnette, Frank Rythm Four (allen van Radio Hilversum).
De gekende Willebroekse Conferencier Troubadour Maurits
Callaerts, danspaar Mary en Luc, Clown Novel, Operazanger
Albert Verbert, de humoristen Kees Brug en Leonard Van
Dyck.

Voor het volledig programma raadpleeg het "Catalogus der Handelstoor met Aantrekkelijkheden,"

MONSTER BALLON-WEDSTRIJD

ten voordele der Jubileumfeesten van
Klein-Willebroek
(10 Gouden en 1 Diamanten Brulott) ingericht door de feestcommissie van
Klein-Willebroek.

Algemene inkom : 5 Fr. Tijdens de aantrekkelijkheden: 10 Fr.
Het bestuur is niet verantwoordelijk voor gebeurlijke ongevallen.
HET BESTUUR.

Druck. Toon BRUYNINCKX - Willebroek

Terwijl u als lezer aftelt naar de kermis en evenementen rond de traditionele jaarmarkt eind oktober, blikken wij even terug op andere 'aantrekkelijkheden' die in augustus 1947 in onze gemeente op het getouw werden gezet ten voordele van de wezen (wellicht oorlogswezen) in het gemeentelijk 'gasthuis'. De feestverlichting en muzikale en andere optredens moeten zeker voor een vrolijk sfeertje hebben gezorgd. Alleen die 'monsterballon-wedstrijd' ten voordele van de talrijke (11!) jubilarissen van Klein-Willebroek kunnen we ons wat minder goed voorstellen... (afb. GAW).

■ Een winters beeld van het kasteel van Louis De Naeyer, vastgelegd door een anonieme fotograaf in 1894 (foto KIK/IRPA).

Boedelbeschrijving van het kasteel De Naeyer na het overlijden van Alida Peeters, weduwe van Louis De Naeyer (1923)

Na het overlijden van mevrouw De Naeyer, geboren Alida Julienne Jacqueline Peeters op 11 juni 1923 gebeurde de schatting en beschrijving van de inboedel van het kasteel "De Naeyer", Fabriekstraat te Willebroek op 20 augustus 1923 vanaf 8 uur 's morgens tot 13 u. en vanaf 15 u. tot 20 u.

Voor de schatting van de goederen werd door notaris Walter Van de Walle (Mechelen) beroep gedaan op:

- Joseph De Goeyse, meubelmaker, voor de bemeubeling;
- Guillaume Campo (Antwerpen) voor de kunstvoorwerpen;
- Louis Leysen (Brussel), juwelier, voor de juwelen en zilversmeedwerk;
- Mittler (Antwerpen) voor de pelsen.

De te inventariseren voorwerpen werden onder ede voorgesteld aan de aanwezige erfgenamen en hun vertegenwoordigers door juffrouw Jeanne Van den Bossche, ongehuwd, zonder beroep en wonende te Willebroek, die na het overlijden van mevrouw De Naeyer belast was met de bewaring van de goederen op het kasteel. Daarnaast was mijnheer Robert Jules Cesar Americ Peeters belast met het gedeelte van de erfenis bestaande uit titels, waarden, papieren en documenten. Beiden beloofden vooraf alle nodige inlichtingen te verstrekken. Uit de gegevens blijkt dat juffrouw Van den Bossche in het kasteel woonde, er een kamer betrok, waaraan een badkamertje verbonden was. Tijdens de inventarisatie verklaarde de testamentuitvoerder dat de bemeubeling van die kamer met annex badkamertje bij legaat van mevrouw De Naeyer aan juffrouw Van den Bossche toekwam.

Het document beslaat 49 getypte bladzijden, waarvan 16 de erfgenamen betreffen en de overige de geïnventariseerde goederen opsommen. De laatste twee bladzijden houden een opmerking in door J. Lamberts als gemandateerde voor Georges M.J.C. Peeters. Het werd geregistreerd te Mechelen op 22 augustus 1923. Het document werd volledig in het Frans opgesteld.

Waren aanwezig: notaris W. Van de Walle, Robert Jules Cesar Americ Peeters, Pierre De Naeyer, Alida Marie Adrienne De Smet, Jenne Beeckman (Hauterman), Leon Alphonse D'Hooge, Abbé J. Vindevogel, Rosalie De Naeyer, D. De Ridder, J. Janssens, de heer en mevrouw Van Horenbeke, de heer en mevrouw Jean Lamberts, Jean Jacobs en Jeanne

Van den Bossche. Voornoemden ondertekenden de notulen. Daarnaast waren ook de reeds genoemde experts De Goeyse, Campo, Leysen en Mittler bij de inventarisatie betrokken.

De volledig geschatte waarde bedroeg bijna 320.000 frank, nl. meubelen, huisraad, gordijnen, tapijten, huislinnen voor bijna 130.000 frank, wijnen 3.828 frank, klederen 2.675 frank, juwelen 119.600 frank, pels en bont 5.750 frank, zilverwerk 12.552 frank en schilderijen 42.700 frank.

Woonvertrekken in het kasteel

Volgens het document ter zake behelsde het kasteel volgende bewoonde en bemeubelde ruimten: de keuken, de grote woonruimte, de koelkamer, de grote vestibule, het grote salon, het torenboudoir, het Empiresalon, de biljartzaal, het kleine torensalon, de eetkamer, de hal, de bibliotheek, de traphal, het grote salon, de toilet- en kleedkamer, de badkamer, de torenkapel, de kamer van juffrouw Jeanne Van den Bossche met ernaast de toiletkamer.

Op de tweede verdieping: de slaapkamer, het torentje, de tweede slaapkamer, de hoekkamer, het torentje, de slaapkamer, nog een slaapkamer, de badkamer, verder was er ook nog de kelder en de zolder.

Meubelen

Alle vermelde meubelen opsommen is onbegonnen werk. Uit het geheel lichten we het volgende: een commode (4.000 frank), een tafel (1.000 frank), een vitrinekast (2.000 frank), meubelen in het grote salon (4.000 frank), tafel en bijhorende stoelen (1.500 frank), een gelakt bed van 800 frank en een ander gelakt bed van 500 frank, een ijzeren bed van 500 frank en nog een bed met bijhorigheden van 1.000 frank.

Enige uurwerken in het kasteel: pendule (500 frank), pendule-barometer (800 frank), hangklok (750 frank), reguleur (75 frank).

Vloerbekleding

De vloerbekleding, bestaande uit vast tapijt, tapijten, kokosmat, linoleum en losse tapijten werd in het totaal geschat voor 16.235 frank, gaande van tapijten van 50 frank tot het tapijt in het groot salon, geschat op 12.000 frank.

Zilverwerk

Het zilverwerk, bestaande uit lepels, vorken, messen, schotels, borden, vazen, korven, werd in het totaal geschat op 12.550 frank, daarin begrepen o.a. twee zilveren fruitkorven (1.500 frank), 2 zilveren vazen (1.000 frank), een zilveren koffieservies (1.800 frank), een champagne-emmer (100 frank), enz.

Verlichting

De totale waarde van de kroonluchters, gewone lusters, schemerlampen, muurlampen, enz. werd op ongeveer 5.500 frank geschat. Opvallend daaronder zijn een kroonluchter (1.000 frank), een tweede kroonluchter (1.200 frank), een schemerlamp (1.000 frank). Er waren ook nog meerdere kleinere luchters (waarden tussen 450 en 50 frank), muurlampen en enige kandelaars in oud zilver.

Marmer en brons

Na het marmeren beeld van het zoontje Eduard De Naeyer (500 frank), waren er ook nog:

Marmer: marmeren buste op kolom (750 frank), 2 marmeren beelden op voet (2.500 frank), 6 marmeren kolommen (450 frank).

Bronz: beeld "Jeanne d'Arc" (200 frank), "Patinage" (1.200 frank), "Pécheuse" (300 frank), "Incroyable" (1.500 frank), bronzen sierstuk (500 frank), bronzen voetstuk (300 frank), bronzen lichter (1.000 frank), 2 bronzen lampen (450 frank), 2 bronzen muurblakers (500 frank).

Ijzer: cache-pot (200 frank).

Kristal: wijn- en champagneglazen e.d. (1.400 frank), Venetiaanse spiegel (200 frank).

Biscuit: 4 beeldjes (600 frank).

Porselein: 3 porseleinen vazen (950 frank), 4 figurinnen Saksisch porselein (600 frank), 2 schalen Sèvres porselein (250 frank), 2 Japanse vazen (1.000 frank), cache-pot Saksisch porselein (250 frank), Chinese cache-pot (250 frank), inktpot in Italiaans porselein (100 frank), 2 amforen (200 frank), Delftse stukken (400 frank).

Bibliotheek

In de bibliotheek bevond zich een bibliotheekmeubel van 750 frank, evenals een aantal stoelen en zetels. Als boeken werden er aangetroffen: "Revue des deux Mondes" (136 delen), "La Nature" (18 delen), "De Aarde en haar Volken" (19 delen) voor een totaal geschatte waarde van 250 frank.

Uit de inventaris zijn verder vermeldenswaard: een vleugelpiano (3.000 frank), een fonograaf (300 frank), een naaimachine (200 frank), een biljart met bijhorigheden (900 frank), een bidbank (200 frank), een pendule-barometer (800 frank), een hangklok (750 frank), een ivoren kruisbeeld (100 frank), kanten en andere gordijnen en overgordijnen (10.800 frank).

Pels en bont

Mevrouw De Naeyer bezat voor een geschatte waarde van 5.750 frank aan pels en bont, nl. een mantel van Hudson-otter (1.800 frank), een sabelbontstool (1.500 frank), een Boliviaanse chincillastool (800 frank), een halskraag Renard zonder staart (700 frank), een mof van Zwarte Vos (250 frank), een mof in otter (150 frank), een hermelijnen stook (500 frank), en een halsomslag in Opossum Skunk (50 frank).

Juwelen

Mevrouw De Naeyer bezat een schat aan juwelen. De waarde werd op 119.600 frank geraamd en bestond uit: een platina armband met 39 briljanten (8.500 frank), een platina staafje met 20 briljanten (4.000 frank), een halssnoer in goud en zilver met 60 briljanten (24.500 frank), een platina halshangertje met een briljant en kleinere briljanten (24.500 frank), een armband met elf diamanten (4.200 frank), een platina bril met handvat met diamanten (2.500 frank), een platina gekruiste halsketting met parels (4.000 frank), een ring met robijn en vier briljanten (13.500 frank), een ring met smaragd, vier briljanten, twaalf kleine briljanten en smaragden (5.000 frank), een ring met parel en briljant (8.500 frank), een markiezenring met twee parels en briljanten (2.800 frank), een halssnoer met kleine parels, kleine briljanten en diamanten (6.500 frank), een gouden uurwerkarmband (500 frank) en drie gouden met parels en diamanten bezette kadertjes voor miniaturen (3.600 frank).

Wijnen, champagnes, porto's, likeuren

De inventaris werd op 20 augustus 1923 opgesteld voor een algemeen totaal van 3.828 frank:

- Rode Bordeauxwijnen totaal 43 flessen voor 315 frank, 24 flessen Pichon Longueville (288 frank = 12 frank per fles), 5 flessen Château Pedeselaux (35 frank = 7 frank per fles), 8 flessen Château Lafitte Rothschild (144 frank = 18 frank per fles), 6 flessen Château Magnon (47 frank = 8 frank per fles);
- Bourgognes: totaal 22 flessen voor 553 frank: 21 flessen Richebourg (525 frank = 25 frank per fles), 1 fles Chambertin 28 frank);
- Witte Bordeaux: 117 flessen voor 953 frank: 23 flessen Sainte-Croix de Mont (161 frank = 7 frank per fles), 48 flessen Sainte-Croix du Mont (480 frank = 10 frank per fles), 4 flessen C... (20 frank = 5 frank per fles), 37 flessen Barsac (222 frank = 6 frank per fles), 5 flessen Château Yquem (70 frank = 14 frank per fles). Totaal flessen wijn: 182 voor 2.021 frank;
- Champagnes: totaal 75 flessen voor 1.312 frank.
- 6 flessen Moët Chandon (96 frank = 16 frank per fles), 13 flessen Saint-Marceaux (260 frank = 20 frank per fles), 30 halve flessen Saint-Marceaux (350 frank = 11 frank per fles), 24 flessen Pommery et Greno (600 frank = 25 frank per fles), 2 halve flessen Pommery et Greno (26 frank = 13 frank per fles);
- Porto: 28 flessen voor 420 frank: 14 flessen Rode Porto (210 frank = 15 frank per fles) en 14 flessen Witte Porto (210 frank = 15 frank per fles);
- Diverse likeuren: voor totaal 75 frank.

Schilderijen

Verspreid over het kasteel hingen er 22 schilderijen met een gezamenlijke waarde van 42.500 frank:

- Theodoor Verstraete: "Vijver in Zeeland" (8.000 frank) en "Appelbomen in bloei" (8.000 frank) en "In het hoenderhok" (5.000 frank).
- Edgard Farasyn: "Spinster aan het werk" (1.800 frank) en "Zeezicht" (5.000 frank).
- Pirotten (aquarel): "Dromerij" (500 frank).
- Marnolla (aquarel): "De Visser" (300 frank).
- J.B. Madou (aquarel): "De verliefde ruiter" (800 frank).
- Carl Hasch: "Berglandschap" (500 frank) en "Landschap" (500 frank).
- Edmond de Grimberghe: "Zicht op het kanaal" (500 frank).
- Jules Van Beers: "Jong Meisje" (buste) (1.000 frank).
- Milveta: "Straatje in Tanger" (300 frank).
- Ed. Quitton: "Exotische vogels" (200 frank) en "Exotische vogels" (250 frank).
- Jan Van Beers: "La Bella" (1.500 frank).
- A. Soccura: "Plagerijen" (500 frank).
- J. Impens: "De Dorpskrant" (2.000 frank).
- P. Van der Eycken en Eugene Verboeckhoven: "Panorama met schapenkudde" (2.000 frank).
- Edgard Farasyn: "Garnaalvisser" (3.000 frank).
- Ribux (?): "Portret van Louis De Naeyer" (1.000 frank) en "Portret van mevrouw De Naeyer" (1.000 frank).

Er was ook een marmeren buste van Eduard De Naeyer, het jong overleden zoontje van de echtelieden L. De Naeyer-Peeters, door de in Willebroek geboren beeldhouwer Albert Hambresin (waarde 500 frank). Verspreid over de verschillende plaatsen van het kasteel telde men ook nog 28 gravuren, geschat van 10 frank tot 125 frank, niet nader bepaald en voor een totale waarde van 1.120 frank.

Bij E. Bénézit: "Dictionnaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs de tous les temps et de tous les pays" (Gemeentelijke bibliotheek – LZ 700.1) vonden we:

- Theodoor Verstraete: ° Gent 5 januari 1850 - + Antwerpen 8 januari 1907, werken in de musea te Antwerpen, Brussel, Gent, München, Doornik... Behaalde meerdere prijzen o.a. op de Wereldtentoonstelling te Parijs in 1900.
- Edgard Farasyn: ° Antwerpen 14 augustus 1858, professor Antwerpse Academie. Werken in musea te Antwerpen, Brussel, Namen.
- J.B. Madou: ° Brussel 1796 - + Sint-Joost-ten-Node 1877, genreschilder. Werken in musea te Amsterdam, Antwerpen, Brussel, Stettin, Parijs, Wenen.
- E. Quitton: ° Peruwelz in 1842, genre- en vogelschilder.
- Jan Van Beers: ° Lier 27 maart 1852, +1927. Werken in musea te Antwerpen, Brussel, Madrid. Schilderde het bekende portret van Peter Benoit.
- Edmond de Grimberghe: ° Konitz 1865 - + Parijs 11 mei 1920. werkte in Parijs en stelde er ook meermaals ten toon. Schilder van landschappen, portretten en genrestukken.
- Hij was persoonlijk bevriend met de familie De Naeyer, naar hem werd in Willebroek een plein genoemd. Hij was samen met zijn broer Roger de laatste rechtstreekse afstammeling van Jan Helman, baron van Willebroek. Zijn portret geschilderd door A. Marckelbach, werd door zijn broer geschonken aan de COO van Willebroek en siert tegenwoordig de grote hal van het gemeentehuis.
- Josse Impens: ° Brussel 1840 - + Brussel november 1905, leerling van Portaels, werkte in Schaarbeek. Werken in museum e Brussel. Behaalde verschillende prijzen.
- Carl Hasch: ° Wenen 8 november 1834 - + 4 januari 1897. Bekende landschapsschilder.
- Eugeen Verboeckhoven: ° Warneton 8 juni 1798 - + Brussel 19 januari 1881. stelde tentoon in Engeland en Amerika. Werken in musea te Aix, Antwerpen, Amsterdam, Brussel, Koningsberg, München, Oslo. Laureaat van meerdere prijzen. Romanticus, dierenschilder.
- Ribux (onbestaande): het gaat hier over P. Ribera. Wie de schildersnaam vervormd heeft tot Ribux blijft een raadsel. P. Ribera werd in Madrid geboren op 2 december 1867 en verwierf later de Franse nationaliteit. Hij exposeerde in het "Salon des Artistes Français" en werkte o.a. ook in Monte Carlo. Werken in het Museum te Madrid. Het portret van Louis De Naeyer werd gesigneerd P. Ribera en gedateerd 1902, overlijdensjaar van L. De Naeyer. Het portret van mevrouw De Naeyer werd gesigneerd P. Riber.
- Albert Hambrésin: beeldhouwer van het borstbeeld van het zoontje Eduard De Naeyer, werd geboren te Willebroek op 22 februari 1850. Zoon van Louis Hambrésin en De Moor Adelaide, winkeliers in de Dorpstraat 94. Het borstbeeld is gesigneerd. Van Hambrésin bevinden er zich werken in het museum te Antwerpen, in Boekarest en elders.
- In de Afdeling Schone Kunsten van de Belgische inzending op de Wereldtentoonstelling in Parijs in 1889 had Jan Van Beers 14 inzendingen, waaronder "Les Embarqués au soir d'Été". Edg. Farasyn toonde er zijn "Vismarkt in Antwerpen" en Th. Verstraete, landschaps- en dierenschilder, behaalde er een gouden medaille. Op die tentoonstelling had L. De Naeyer in de Afdeling Industrie een uitgebreide en opmerkelijke stand.

Enige aanvullende gegevens

- Om de hedendaagse waarde van de inboedel enigszins te benaderen, kan men – we zijn echter geen expert – de in 1923 geschatte waarde met een factor 150 tot 200 vermenigvuldigen. We baseren ons hiervoor op het Statistisch Jaarboek van België (1923-1950) en op persoonlijke ervaring.
- Zoals uitdrukkelijk in het verslag vermeld werden door mevrouw De Naeyer aan de Burgerlijke Gods- en Gasthuizen te Willebroek (de latere COO, nu het OCMW) geschonken het geschilderde portret van Louis De Naeyer, het portret van mevrouw De Naeyer en het marmeren borstbeeld van hun zoontje Edouard De Naeyer.
- De genoemde schilderijen bevinden zich heden in bruikleen in het gemeentehuis van Willebroek, het marmeren borstbeeld versiert de inkomhal van het plaatselijke ziekenhuis.

Zoals reeds eerder vermeld trad de in het kasteel wonende Jeanne Van den Bossche op als inwonende gouvernante, "femme de chambre" of gezelschapsdame voor mevrouw De Naeyer. Zij behoorde tot de erfgenamen en wel voor de inboedel van haar kamer in het kasteel.

Inboedel van de kamer van juffrouw Van den Bossche:

Een bed met matras, een kast, een lavabo, een nachtkastje, twee stoelen, een bankje, een rond zeteltje (pof), een beddenbodemp, een beddendek, een spiegel, een schouwgarnituur, een wastafelgarnituur, een luster, een gelakte schotel, een tapijt, een matje, een lichttafeltje, een klein fantasiemeubel, een hoekzetel, een wastafel met droger, een spiegel, een kleine uitgesneden luster, linoleum, alles voor een totale waarde van 3 725 frank.

Inboedel van het badkamertje:

Een tapijt, een lichttafeltje, een hoekzetel, twee stoelen, een spiegelkast, een luster, twee uitgesneden muurstukjes, vijf gravuren, alles voor een totale waarde van 925 frank.

De totale waarde van het legaat aan juffrouw Van den Bossche bedroeg 4 650 frank.

- Jean Jacobs, notarisklerk, wonende te Tisselt, trad op als procuratiehouder voor Adrien Theodore Vandermeeren, voogd van de minderjarige Renée Elisabeth Vandermeeren.
- Jean Lamberts, trad op als procuratiehouder voor Georges Marie Joseph Cecilien Peeters, broer van de overledene; Jean Lamberts was bureauchef en woonde te Willebroek. Hij was ook mandataris voor Florence Victorine Marie Henriette Hauterman, echtgenote van Jean Georges Charles Marie Randaxhe.
- Jeanne Marie Henriette Hauterman, echtgenote van Prosper Albert Beeckman, industrieel, trad op als mandataris voor haar broer Henri Louis André Hauterman.

Op het einde van de dag der boedelbeschrijving stelde Jean Lamberts, mandataris voor Georges M.J.C. Peeters, de vraag waarom diens echtgenote Emma Lamot niet bij de boedelbeschrijving aanwezig mocht zijn. Zij meende nochtans dat zij eventueel als algemene erfgename (en ook vruchtgebruik) van de overledene kon gelden, zo zij haar man Georges M.J.C. Peeters zou overleven. Robert Peeters verklaarde hierop dat de wilsbeschikking van mevrouw Alida De Naeyer duidelijk uit-drukt dat Emma Lamot, echtgenote G. Peeters, geen recht heeft als vruchtgebruikster van de erfenis en dat zij geen enkel recht heeft op de opvolging en dat zij evenmin enig recht heeft om het opmaken van de inventaris bij te wonen. De beide partijen blijven dan bij hun standpunt, zodat de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aan-leg te Mechelen hierover uitsluitsel zal moeten geven.

De in de boedelbeschrijving van 20 augustus 1923 vermelde erfgenamen van mevrouw Alida Peeters, weduwe van Louis De Naeyer:

Langs de kant van de familie Peeters

- a) Peeters Georges Marie Joseph, gehuwd met Emma Lamot, Wetstraat 2, Brussel, broer van de overledene;
- b) De kinderen van wijlen Americ Ludovicus Eduardus Peeters, broer van de overledene:
 1. Robert Jules Cesar Peeters, gehuwd met Coullier Rita, notaris te Willebroek;
 2. Marie Julienne Valentine Louise Peeters, echtgenote van Arthur Alphonse Louis Florent Van den Wouwer, advocaat, Britse Lei 72, Antwerpen;
 3. Corina Georgine Odile Valentine Peeters, echtgenote van Jean Baptiste Maurice Fourvel, ingenieur, Oud-Sasplein te Willebroek.

Langs de kant van de familie De Naeyer

Louis De Naeyer was de zoon van Jan Frans De Naeyer, ° Herfelingen 31 oktober 1781 en van Jeanne Michiels (° 20 april 1791), huwden te Lebbeke op 19 januari 1813. Hij was de kleinzoon van Adriaan De Naeyer en Marie Gabriels te Herfelingen.

Langs moederszijde was hij de kleinzoon van Franciscus Michiels en Catharina Segers. Het gezin De Naeyer-Michiels had vijf kinderen: Pieter Frans (° 1813), Ursula (° 1816), Jan (° 1819), Vincent (° 1824) en Karel Lodewijk (Louis, ° 1827).

Bij het overlijden van mevrouw Alida De Naeyer-Peeters in 1923 was er – en dat spreekt uit de bovenstaande geboortedata – geen van de broers of zuster van Louis De Naeyer nog in leven. Hijzelf was in 1902 reeds overleden.

- a) De kinderen van wijlen Pierre De Naeyer, zwager van Louis De Naeyer:
 1. Florimond Josse De Naeyer, industrieel te Lebbeke (vertegenwoordigd door zijn zoon Pierre De Naeyer, industrieel, eveneens te Lebbeke);
 2. Marie Louise De Naeyer, zonder beroep te Berlare, weduwe van Gustave Arnould De Smet:
 - o Alida Marie Adrienne De Smet, ongehuwd, zonder beroep te Berlare;
 - o Rachel Marie Amelie De Smet, ongehuwd, zonder beroep te Berlare;
 - o Joseph Marie Alois De smet, geneesheer te Antwerpen;
 - o August Michel Marie Victor, brouwer te Berlare;
 - o Adolphe Richard Marie Charles De Smet, handelaar te Berlare.
 3. Josephine De Naeyer, overleden, echtgenote Hauterman:
 - o Jeanne Marie Henriette Hauterman, echtgenote Prosper Albert Beeckman, zonder beroep, Stationstraat te Aalst;
 - o Henri Louis André Hauterman, wisselagent, Montebellostraat 19, Antwerpen
 - o Florence Victorine Marie Henriette Hauterman, echtgenote van Frans Georges Charles Ma-

ride Randaxhe, scheepvaartvertegenwoordiger, Huidevettersstraat 4, Antwerpen.

4. Victor De Naeyer (overleden), die een zoon had, wijlen Emile De Naeyer (voortijdig overleden zonder nakomelingen).
5. Valentin De Naeyer, eveneens voortijdig overleden zonder nakomelingen.

b) De Nakomelingen van Jan De Naeyer, broer van Louis De Naeyer:

1. Jeanne De Naeyer, overleden, echtgenote van Ferdinand D'Hooge:
 - o Jean Leon Alfonds D'Hooghe, dagloner, Sint-Gillis Brussel, Jozef Claesstraat 14;
 - o François Alfons D'Hooghe (overleden):
 - Yvonne Julie D'Hooghe, ongehuwd, zonder beroep te Somais (Departement Noord-Frankrijk), enig kind uit het huwelijk van François Alfons D'Hooghe met Philomena Vindevogel;
 - Philomena Vindevogel, weduwe François Alfons D'Hooghe, zonder beroep, wonende te Somais (Departement Noord-Frankrijk), voogd over Jules Ferdinand François D'Hooghe, minderjarig, enig kind van François Alfons D'Hooghe uit zijn eerste huwelijk met Marthe Louise Duflo (overleden). De kinderen van François Alfons D'Hooghe werden op de dag van de boedebeschrijving vertegenwoordigd door Jean Vindevogel, pastoor te Sessevalle (Departement Noord Frankrijk).
2. Adolphe De Naeyer (overleden):
 - o Rosalie De Naeyer, ongehuwd, secretaresse, Rue Michel Auge 58, Parijs;
 - o Jeanne Marie Julie De Naeyer, zonder beroep, echtgenote van Jean Louis Marie Arthur De Smet, bediende te Lebbeke;
 - o Valentin Arcade De Naeyer, bediende, Vorstse Steenweg 165, Sint-Gillis Brussel;
3. Vincent De Naeyer, kachelsmid te Lebbeke, gehuwd met Jeanne Josephine Van der Goten:
 - o Celestine Marie Madeleine De Naeyer, minderjarig;
 - o Ferdinand Louis De Naeyer, minderjarig;
 - o Josephine Mathilde De Naeyer, minderjarig;
 - o Marie Mathilde De Naeyer, zonder beroep, gehuwd met Denis De ridder, chauffeur, Brussel;
 - o Jeanne Marie De Naeyer, ongehuwd, dienstmeid, rue Crespel 40, Elsene;
 - o Theofiel Joseph De Naeyer, meubelmaker te Lebbeke;
 - o Alfons Joseph De Naeyer, kachelsmid te Lebbeke;
 - o Alfonsine Marthe De Maeyer, ongehuwd, zonder beroep te Lebbeke.

c) De nakomelingen van Vincent De Naeyer, broer van Louis De Naeyer:

1. De kinderen van wijlen Ursule De Naeyer, echtgenote Vandermeeren, dochter van wijlen Vincent De Naeyer, broer van Louis De Naeyer:
 - o Sofie Ursula Vandermeeren, zonder beroep, echtgenote van René Louis Van de Moortel, onderwijzer, Wautierstraat 87, Laken;
 - o Marie Petronella Vandermeeren, zonder beroep, echtgenote van Isidore Henri Frederik Van Overstraeten, beenhouwer te Lebbeke;
 - o Victorina Carolina Vandermeeren, echtgenote van Jean Ignace Janssens, gepensioneerd onderwijzer, Baisieuxstraat 136, Sint-Pieters-Jette;
 - o Robert Valentin Vandermeeren, dagloner, Volksstraat 27, Brussel;
 - o Adrien Theodore Vandermeeren, bediende, Baisieuxstraat 134, Sint-Pieters-Jette;
 - o Julien Napoleon Vandermeeren, soldaat bij het 1ste Regiment Karabiniers, wonende te Brussel, zoon van wijlen Eduard Vandermeeren;
 - o Isabella Jeanne Casters, weduwe van Henri Florimond Vandermeeren, echtgenote van Emile Van Horenbeke, boekhouder, Lutherstraat 44, Brussel:
 - Renée Elisabeth Vandermeeren, minderjarige en enige dochter uit het huwelijk van Henri Florimond Vandermeeren met Isabella Jeanne Casters.

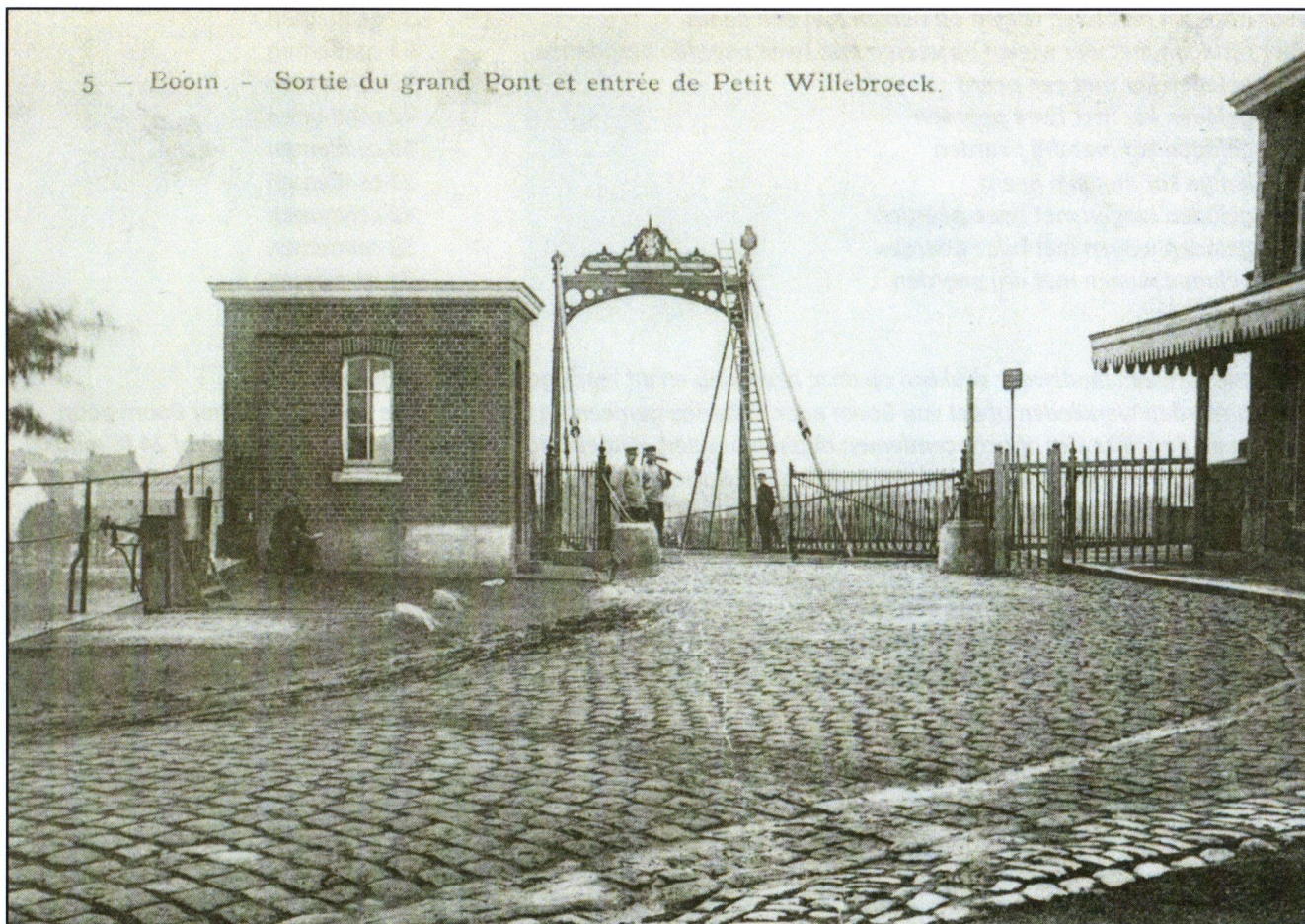
René Pattyn

Bron: archief van notaris Robert Peeters (vertaald uit het Frans)

Vroeger en nu

De Dorpsstraat, thans August Van Landeghemstraat, gezien van net voorbij het oud-gemeentehuis richting kerk. Op de twee gevels links op de foto na (die van de bekende decoratiezaak De Smedt en van de woning van dokter Van Daele), is dit straatbeeld flink veranderd. Zo verdween het hoekpand rechts, dat lang bekend stond als café De Vlierboom en werd - zoals wel vaker blijkt als we oude beelden vergelijken - de romantiek van de paardenkoets en hondenkar vervangen door die van (?) het hedendaagse stalen ros en de signalisatie die daarbij hoort (afb. GAW/K. Polfliet).

Gemeenteraad bepleit afschaffing tol...

De gemeenteraad van Willebroek haalt op 19 december 1902 uit over de tolbrug 'Weduwe Van Enschoot', die in gebruik werden genomen in 1853. Hierbij een transcriptie van het originele verslag:

Overwegende dat de brug Wwe Van Enschoot over den Rupel te Boom werd aangelegd door de naamlooze maatschappij Wwe Van Enschoot, en dit bij vergunning haar verleend bij Koninklijk besluit van 8 April 1850, bij welk besluit haar tevens het recht werd toegekend om gedurende 90 jaren een tolrecht op gemelde brug te heffen;

Dat gemeld koninklijk besluit al het belang van dit werk deed uitschijnen in de volgende bewoordingen:

"Overwegende dat de brug, waarvan kwestie bestemd is om eene leemte aan te vullen in de groote verbindingswegen van het koninkrijk, en dat haar niet bestatigd is geweest door een rekwest overeenkomstig ons koninklijk besluit van 29 November 1835" enz.;

Dat derhalve deze brug als groote verbindingsweg moet aanzien worden;

Dat zij overigens de verbinding daarstelt tusschen de arrondissementen Antwerpen en Mechelen, en voornamelijk met heel de streek gekend onder den naam van Klein Brabant;

Dat sinds 1853 zulke zware tarieven op de Boomsche brug bestaan dat zij een wezentlijken last uitmaken, vooral de inwoners der aanpalende of nabijgelegen gemeenten;

Dat er onder andere moet betaald worden bij iederen overtocht:

<i>Voor elken voetganger</i>	<i>4 centiemen</i>
<i>De inwoners van Boom en Willebroek betalen</i>	<i>2 centiemen</i>
<i>Voor 50 kilogr. eet - of koopwaren zonder voertuig over de brug gebracht</i>	<i>4 centiem</i>
<i>Voor elk gewicht van tien kilogrammen boven de vijftig</i>	<i>2 centiemen</i>
<i>Voor peerd of muilezel met toom en valies</i>	<i>21 centiemen</i>
<i>Voor geleden peerd of ezel</i>	<i>17 centiemen</i>
<i>Voor ongeladen peerd of ezel</i>	<i>13 centiemen</i>
<i>Voor os of koe; aan kooplieden toebehoorende</i>	<i>19 centiemen</i>
<i>Voor kalf of zwijn</i>	<i>4 centiemen</i>

Voor rijtuigen met twee wielen op riemen met een peerd	32 centiemen
Voor rijtuigen met vier wielen op veeren met twee peerden bespannen	53 centiemen
Voor geladen kar met een peerd	32 centiemen
Voor geladen kar met twee peerden	42 centiemen
Voor geladen kar met drij peerden	53 centiemen
Voor ledige kar met een peerd	21 centiemen
Voor geladen wagen met twee peerden	42 centiemen
Voor geladen wagen met twee peerden	53 centiemen
Voor geladen wagen met drij peerden	74 centiemen
Enz., enz., enz;	

*Dat deze tarieven loodzwaar drukken op onze bevolking en dit reeds gedurende vijftig jaren;
 Dat honderden werklieden ofwel van Boom naar naburige gemeenten of van andere gemeenten naar Boom gaan werken en dagelijks vier of acht centiemen moeten betalen, hetgeen aan 300 werkdagen per jaar, 12 of 24 fr. maakt, of genoeg, om zich met helpgelden van Staat en Provincie een klein pensioentje te bezorgen;
 Dat sommige neringdoeners, maalders, brouwers, enz., jaarlijks meer dan duizend franken aan tolgeld betalen;
 Dat overigens de laatste verpachting gebeurd is, mits 33000 franken per jaar;
 Dat het stelsel van zulk tolrecht niet meer van onzen tijd is, nu bijna gans het land door de barreelrechten zijn afgeschaft; nu men vrij gebruikmaakt van alle groote steenwegen, en het derhalve niet billijk is, dat eenige personen den intrest en den onderhoud betalen eener brug, die volgens het Koninklijk Besluit van vergunning zelve, eene leemte moest aanvullen in de groote verbindingswegen;*

De Raad besluit eenparig:

Het Staatsbestuur en de wetgevende Kamers eerbiedig te verzoeken met de Maatschappij Weduwe Van Enschoot in onderhandeling te treden, en de overneming van de brug te doen, om alzo dien gemeenschapsweg op gelijken voet te brengen met alle andere groote verbindingswegen en het tolrecht, op gemelde brug nog bestaande, af te schaffen.

Maar wanneer werd de tol dan afgeschaft...?

Emiel Geens

Bron: Register Gemeenteraad – met Zittingen 12 Januari 1885 tot 18 augustus 1905

De tolbrug Wwe Van Enschoot gezien richting Boom (afbeelding uit het boek 'Beelden van toen' van Staf Willems).

Sprokkelingen uit 1816: aanmaningen voor onze gemeenten

Burgerlijke stand

03/04/1816. De besturen werden op de vingers getikt "om te doen ophouden de gevolgen voortkoomende uyt de onagtzaamheid van eenige die verzuymt hebben hunne verklaring van houwelyk voor den bedienaer van de borgerlyken staet te doen". Aan de inwoners moest bekendgemaakt en opgemerkt worden dat Z. M. "door zyn besluit van 7 maart 1815, toe te laeten dat de geestelyke plegtigheid kost plaets hebben voor het volmaeken van het houwelyk door den borgerlyken bedienaer, verre was van te verwagten dat dien maetregel door eene bedriegelyke uytlegging oorzaak konde geeven tot misbryken die zoo verderffelyk zoude worden". Wat is zo verderffelyk? Dat men verzuimt "hunne actens van houwelyk door de bedienaer van den borgerlyken staet te doen aenneemen, als reeds de geestelyke plegtigheid heeft plaets gehad.

Die uytlating, berispelyk wanneer zy het uytwerkzel der zorgeloosheid is, strafbaer wanneer zy gegrond is op de misagting der wetten, en daer zy in alle gevallen de gevolgen niet van voorzien, slypt met zig eene menigte ongevoegelykheden waer van de uytwerkzels zeer verderffelyk zyn voor de familien.

De onwettigheid der kinderen uyt zulke houwelyken gebooren, de uytzondering der gerechtigheden van die zelve kinderen, als 'er erffnissen vallen, en eene menigte onuytkoomelyke processen zullen onfeylbaer den uytslag zulker vereeningen zyn".

Wat de "milicie" betreft: een gehuwd man, "alzo het houwelyk niet wettig is, kan hem de vrystelling niet toegestaan worden; de kinderen gebooren uyt houwelyken die voor den borgerlyken bedienaer niet zyn aengegaen, konnen insgelyks geenen vrydom genieten, als wanneer zy dien zoude vraegen als eenigen zoon, of als ondersteunende hunne moeder weduwe". De burgers werden aangemaand "voor den Maire hunner gemeente of zynen aengestelde, de verklaringen hunner houwelyken te doen, als ook die van de gebortens en van het sterven hunner kinderen, eyn-delyk van de namaels voorkoomen, de onaengenaeme gevolgen die zy zig zelve toe-te-weyten hebben".

27/04/1816. In enkele gemeenten bestaat nog misbruik dat "ten aenzien der ongelukkige gevolgen die 'er uyt konnen voortspruyten, zoo veel te gevaerlyker is voor de maetschappy. Het bestaet hier in, dat persoonen, die niet dan voor de kerk getrouwt zyn, vervolgens hunne kinders aen den bedienaer van den borgerlyken-staet als wettig opgeeven en de zelve alzo doen inschryven". De bevolking moet nogmaals op het hart gedrukt worden "dat het houwelyk aengegaen voor den bedienaer van den borgerlyken staet alleen wettig is, en dat de wet geenssins voor egt erkent de kinders welker ouders alleenelyk door de bedienaers van den Gods-dienst vereenigt zyn". Enkel de kinderen waarvan men zeker is mogen in de burgerlijke stand ingeschreven worden. Bij twijfel moet men de huwelijksakt aan de ouders vragen. "Alle onagtzaamheid ten dien opzichte zoude U bloodstellen aen vervolgt te worden als daeders of medepligtige van het misdaed" waarover het hier gaat. Een kleine vingerwijzing voor de Maire! Artikel 325 van het Burgerlijk Wetboek luidt dan als volgt: "De kinderen buyten houwelyk gebooren, andere als die de welke voortkoomen van eenen bloed- of trouwschendinghandel, komen door het volgende houwelyk van hun vader en moeder wettig gemaekt worden, wanneer deze hun vóór het houwelyk hebben erkend of zullen erkennen in den act zelfs der egt-viering".

Diefstal

26/02/1816. Het stelen blijkt "op eene vervaerlyke wyze vermeerdert en dat niet tegenstaende alle de waekzaamheid die men te werk stelt de daeders der misdryven zelden worden ondekt". Daarom werd verzocht "altdy eene waekzaeme oog te houden op de lieden zonder bedryf en de min of meer verdachte daeders van zulke onderneemin-gen". Ook "is het niet min noodzaakelyk alle uw aendagt te beroepen ten opzichte van de persoonen die de gestoole goederen verbergen of koopen en daer door zelfs hun pligtig maecken aen diefte en aen de zelve straffen". "Commis-sarissen en agenten van policie, maréchaussées, veld-wagters" kregen het bevel "tot het doen van geduerige huys-zoekingen by de koopers van oud yzer, lood en andere oude goederen, als ook by die de welke zig openbaerlyk of in 't geheym tot zulken handel begeeven". Die personen werd ook verboden te kopen van onbekenden. Kopers moesten de namen van wie men kocht te boek stellen met benoeming van de gekochte voorwerpen. Procesverbaal zou bij diefstal opgesteld worden met de nauwkeurige benoeming van de gestolen voorwerpen.

Gevangenen

30/04/1816. De koning (Willem) trekt zich het lot van alle klassen van zyn onderdanen aan. Hij "heeft niet versmaed zich bezig-te-houden met het lot van die ongelukkige menschen, dewelke de misdaeden, waer aen zy zich jegens de maetschappy hebben pligtig gemaekt, in de yzers uytwisschen". Hij "bejammerende de noodzaakelykheid van de boosaerdige te moeten straffen, is niet zonder hoop over hunne terug-komst tot de grondregels der saemen-leeving en zelfs der deugdzaamheid". Te Antwerpen beval hij uit "de talryke bevolking van de Bagne" onlangs 36 van "die

ongelukkige uyt de yzers" te verlossen. Het was voor hen "de welke door geduerige teekens van goeden inkeer en regelmaetig gedrag, zedert verscheyde jaeren, met recht eene waere zedelyke verbeetering deden verhoopen". Kortelings zullen er nieuwe gunsten bekend gemaakt worden, "maer dien Vorst en kan en mag zich niet weldaedig toonen tot nadeel van het algen\meyn welzyn: om gratie te bekoomen moet men die verdienen, en aen den staet eene verzekering geeven dat men van de goedertierendheyt des konings geen misbruyk zal maeken.

'T Is om aen de gevangenen de middels tot het bekoomen van goedjonstigheyt te verschaffen; 't is om in hun hert te doen herleeven en te voeden de grondregels der zeden; om hun te onttrekken aen die verderffelyke ledigheyt die de moeder en voedster is van alle misdaeden; om hun met gegronde hoop te vleyen van eene toekomende ontlasting en aldus hunne gemoederen tot de deugdzaamheyt te ferheffen; met een woord, 't is om die opsluyt-plaets van regtverdigen straffen, in eene stiging van zedelyke verbetering te veranderen" dat er enkele wijzigingen werden doorgevoerd. Zijnde o.a.: "de slaeven zullen in vier classen verdeelt worden, navolgens de grootheyt hunner misdaeden en de straffen die hun door de wet zyn opgelegd". Elke klasse kreeg een afzonderlijke zaal die genoemd werden "den straf-zael, inkeer-zael, hoop-zael, gratie-zael". Alle "slaeven, zonder uytneeming, zyn aen een regelmaetig werk, ten profyte van het Gouvernement, onderworpen". Een gedeelte van de opbrengst zal aan die slaven worden toegekend. Ten minste eens per week zullen de gevangenen van iedere zaal "mogen wandelen en locht scheppen geduerende twee ueren, onder bewaeking en de noodige voorzorgen". De onderdanigheid, gewilligheid, werkzaamheid en het gedrag van elke gevangene zal geregistreerd worden. Tweemaal per jaar zal er een algemeen onderzoek in de zalen plaats hebben en over hen geoordeeld worden. "De slaeven der eerste verdeeling die voor de goedheyt hunner gedrag en hunne werkzaamheyt hier toe weerdig zullen geoordeelt zullen aan de beslissing van de koning onderworpen worden om eene vermindering van straf te bekoomen of hunne volle vryheid.

Pokken Vaccinatie

08/04/1816. Het "comité der vaccien van de Provincie van Antwerpen ... vertoonen dat de pokskens in verscheyde quartieren deezer stad heerschen, en vraegen dat 'er maetregels zoude genoomen worden om 'er den voortgang van te beletten". Toch is men al "onderrigt dat de pokskens zich insgelyks in andere gemeenten hebben veropenbaert en dat verscheyde kinders 'er reeds het slagoffer van zyn". In het vroegere departement van de Twee-Nethen dringen zich dus nieuwe maatregelen op qua vaccinatie daar "het algemeen welzyn grootelyks noodigt dat men te werkstelle alle middels bekwaem om den verslindenden voortgang eener ziekte te stutten die zoo veele personen wegrukt, verminkt of schend, en welkers voortgang boven al in het tegenwoordig saisoen uytterlyk verdervende zoude konnen worden". Zelfs "de Pastors en desservanten deezer stad zullen aenzogt worden de vergaeding by te wonen" om de bijkomende middelen te "verschaffen en te gebruyken om den vernielenden geesel der pokskens te keer-te-gaen en uyt-te-royen". Daartoe schijn het nodig dat, "gebruykmaekende van den invloed die zij op hunne schaepen hebben, de Pastors en Desservanten hun doen kennen hoe groot zy zich pligtig maeken met te verzuymen, om by tyds hunne kinderen te doen vaccineeren, en de zelve alzoo bloot-te-stellen aen eene ziekte waer van zy ze zouden hebben konnen bevryden".

In scholen en pensionaten mogen geen kinderen meer aangenomen worden zonder bewijs dat ze ingeënt zijn of de pokken gehad hebben. Dit zal gecontroleerd worden, elk jaar. Met de dokters zal men zich verstaan om "de bezonderlingen, die door de pokskens zyn gestorven, vermenkt of geschonden" te kennen. Lijsten moeten opgesteld worden van de kinderen gestorven, verminkt of geschonden door de pokken, van de ouders die "by verzuyming of vooroordeel" hun kinderen niet lieten vaccineren waardoor deze gestorven of verminkt waren. Bij het uitbreken moeten de dokters dit onmiddellijk melden. Verder wordt het publiek verwittigd "by middel van gazetten, alwaer die gedrukt worden, als door plakkaerten, ten eynde een-ider het gevaer der voortzetting te keer zoude konnen gaen". Dit zijn de voornaamste genomen beslissingen.

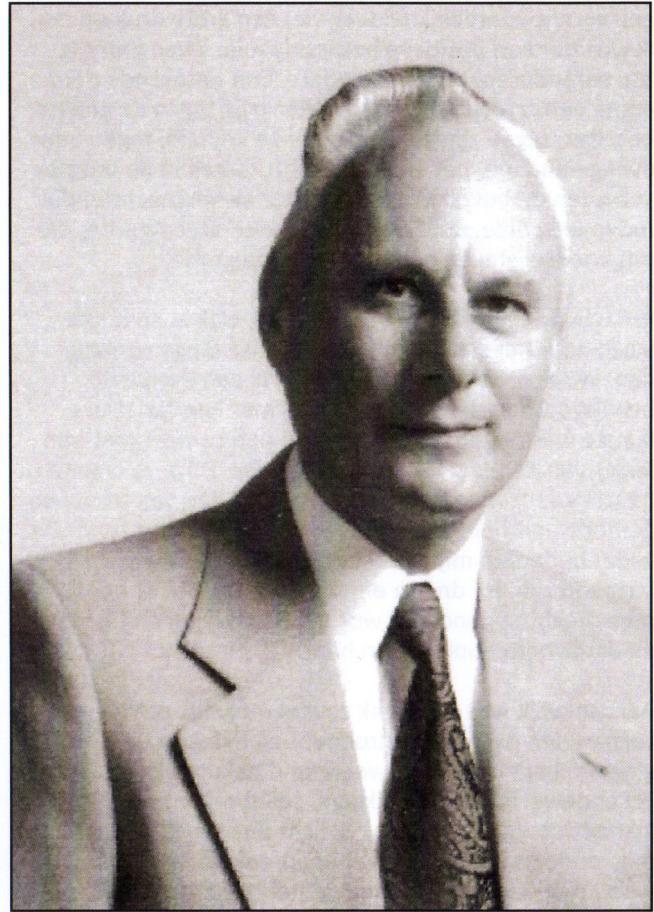
Wind- en andere molens

06/04/1816. Omdat "de plaetzing van wind-molens naby den openbaeren weg de zekerheyt der passagie bedrygt om dat het draeyen der zweerden ongevallen kan veroorzaeken met de peerden der reizigers te vervaeren, of om alle andere redens" en "dat het alvolgens zeer noodzaakelyk is diergelyke nieuwe opbouwingen aen maetregels van voorziening te onderwerpen, de welke ... moeten strekken tot verzekering der algemeyne gerustheyt", mogen er geen windmolens zelfs niet op eigen grond gesteld worden dan op een afstand van 60 meters van de publieke baan. De Maires moeten hierop toezien, "zy zyn ook gelast om natezien of de werken genoegzaam sterk en niet gebrekkig zyn wat aengaet de opbouwning, en of allen het binnen werk het formaet heeft voorgeschreeven om in't gemaal de sluykery te beletten".

Besluit: via het Bestuurlijk Memoriaal van de provincie Antwerpen worden onze gemeenten 200 jaar geleden op verschillende terreinen 'gestuurd' om de algemene toestand van de bevolking in goede banen te leiden, bij te sturen, te verbeteren om zoals men dat nu pleegt te zeggen, te komen tot een "Goed Bestuur"!

Leon Bernaerts

Bron: Bestuurlijk Memoriaal der Provincie Antwerpen

Drie oorlogsjaren uit het leven van Georges Dezaeger

Nog voor wij het oorlogsdagboek van Georges Dezaeger konden bewerken en publiceren is de auteur overleden. Het bestuur van Vaertlinck vzw biedt aan de familie hun oprecht medeleven mee. Georges DEZAEGER werd geboren Willebroek op 13 augustus 1924. Hij was gewapende weerstander 1943-1944 bij het Geheim Leger Willebroek; werkweigeraar 1944, Oorlogsvrijwilliger 1944-1945; Oud-strijder 1944-1945; hij was drager van meerdere militaire en burgerlijke eretekens; Commandant Pilot bij de Belgische Luchtmacht. Georges is overleden op 13 juli 2016 te Dilbeek. We publiceren hieronder alsnog het eerste deel van zijn dagboek uit de oorlogsjaren: het relaas van een echte verzetsheld.

“Er zijn omstandigheden waarin, onder druk van zijn geweten, zelfs een pacifist kan gedwongen worden, de wapens op te nemen”.

Eind augustus 1943. Moeder had mij naar de coiffeur gestuurd opdat ik er een beetje “convenabel” zou uitzien bij de aanvang van mijn laatste jaar atheneum in Mechelen. Leon was niet zo uitbundig als anders. Hij vroeg of een klant, die na mij gekomen was, mocht voor-gaan. Ik had geen bezwaar.

Wanneer die laatste klant buiten was, sloot Leon zijn zaak. Ik vond dat eigenaardig, maar ik instal-leerde mij in de kappersstoel. En dan zei Leon: “Jos, mag ik U iets vragen”. Ik was verrast maar ant-woordde “natuurlijk Leon en hij vervolgde “wel Jos, de vraag die ik u ga stellen, het gesprek dat gaat volgen, en uw antwoord, zijn strikt persoonlijk en delicaat; ge moet mij beloven dat alles onder ons blijft. Dit gesprek heeft nooit plaats gehad. Gij kent mij enkel als kapper en ik u als klant. Akkoord?”

Natuurlijk nieuwsgierig, vroeg ik hem om verder te gaan. “Wel, ik ben vertrouwensman van de plaatselijke verzetsgroep van het Geheim Leger. Uw familie is vaderlandslievend, uw vader heeft, als schepen, geweigerd om voor de bezetter te werken. De weerstand in Willebroek is momenteel sterk verzwakt: verschillende verzetslui zitten in de gevangenis of in het fort van Breendonk; anderen zijn opgepakt en gedeporteerd naar Duitsland. Mijn vraag is: wilt gij u aansluiten bij de lokale groep?”

“Leon, gij overvalt mij met uw vraag; kan ik even nadenken?” was mijn repliek.

Tijdens het haarknippen denderden talloze bedenkingen door mijn brein. Wie zou er gevaar lopen? Mijn ouders, gans de familie, mijn vrienden en vriendinnen, de geburen zelfs, al wie met mij in contact was geweest. Wat

een verantwoordelijkheid! Er viel een grote druk op mij. Ik wist dat een positieve beslissing mijn leven grondig zou veranderen. Langs de andere kant betekende deelname een terechte bijdrage in de strijd tegen de gehate bezetter; tegen zijn aanslag op onze vrijheid; tegen een dwingeland die met ongekende brutaliteit in de bezette gebieden de bevolking muilbandde en verknechtte; die Joden uitroeide, politieke gevangenen executeerde; die ons voedsel stal en de mensen uithongerde...

Ik dacht aan het fort van Breendonk, vlak in de buurt waar, naar het scheen, onbeschrijflijke dingen gebeurden. Na al die overwegingen nam ik een besluit en beantwoordde de vraag van Leon met een "ja". Deze laatste was opgetogen en regelde een contact met een leider van de plaatselijke verzetsgroep. Bij deze laatste bevestigde ik mijn besluit en legde de eed van trouw en gehoorzaamheid af. Nu was ik lid van de weerstand. De leider bedankte mij en zei dat België mij eeuwig dankbaar zou zijn. Hij drukte er nogmaals op, dat er nooit namen mochten genoemd worden "dat hij mij niet kende, en dat ik hem nooit gezien had".

Aanvankelijk was mijn taak zoveel mogelijk gegevens verzamelen over Duitse troepenbewegingen, verdedigingsstellingen, voor de weerstand belangrijke punten, gekende verraders, verklikkers, collaborateurs... Verdere instructies zouden volgen. Ik lichtte niemand in, ook mijn ouders niet, indachtig het spreekwoord: "wat niet weet, niet deert". Maar mijn geheim woog zwaar.

Herfst 1943 en winter 1944 gingen voorbij zonder acties: alleen enkele sporadische contacten met Leon, zonder gevolgen. Maar het besef, dat een mogelijke ontdekking door de Duitsers van mijn lidmaatschap bij het verzet, foltering, concentratiekamp, zelfs executie zou betekenen, drukte als een loden mantel op mijn gemoedstoestand: elke Duitse soldaat in de straat kon een mensenjager zijn, elke collaborateur een informant, elke man met lange mantel en deukhoed een lid van de Gestapo. Zelfs in eigen rangen kon er verraad gepleegd worden. Gelukkig ontsnapte ik aan dat alles.

In het atheneum bij mijn schoolkameraden die Belgisch gezind waren zag ik een zekere moedeloosheid optreden. Daarom besloot ik hun moreel op te krikken door een pamflet te schrijven, waarin ik de bemoedigende woorden van Jan Moedwil, langs de vrije radio van uit Londen, zou beklemtonen, de vooruitgang van de Russen aan het oostfront in de verf zou zetten, en zou wijzen op de schandalige maatregelen van de bezetter, de jodenvervolging, de executie van weerstanders en onschuldige gegijzelden, de afvoer van verdachten naar concentratiekampen, de verplichte tewerkstelling van werklozen in de Duitse oorlogsindustrie, de permanente vrijheidsberoving van de bevolking, de roof van de opbrengst van brandstof- en voedingsproducten, de diefstal van koper en brons (o.a. kerkklokken), de instelling van een regime van terreur, haat en verklikking, de uithongering... Zo gedacht, zo gedaan en het pamflet ging zijn weg, en ik hoopte dat het uiteindelijk terug in mijn handen zou vallen.

Veertien dagen later werd ik dringend ontboden bij de

prefect. In zijn bureel zat hij samen met de leraar Nederlands, de leraar wiskunde en de leraar Grieks-Latijn.

Ik dacht onmiddellijk aan de "middeleeuwse vierschaar". Op zijn bureau lag... mijn pamflet. Natuurlijk was dat onderschept. Alhoewel ik wist dat geen van hen Duitsgezind was, zakte de moed in mijn schoenen. Allen kenden natuurlijk mijn handschrift.

Op de vraag van de prefect of ik dit pamflet geschreven had, bekende ik onmiddellijk; ontkennen had trouwens geen zin.

"En?" was de volgende vraag.

Ik zag maar één oplossing: ik verdedigde met vuur de bedoelingen en de inhoud van het epistel en stak een pleidooi af tegen de Duitse bezetter met alle argumenten die ik kon vinden.

Maakte ik indruk? Ik zag de bedenkelijke gezichten van mijn gehoor, maar geen afkeuring; ik dacht zelfs een glimp van sympathie te zien op het gelaat van de leraar Nederlands (ik was immers zijn leerling).

Maar de donderpreek van de prefect die daar op volgde was niet van de poes. Hij wees op het feit dat ik een zeer gevaarlijk spel speelde, dat er voor gelijkaardige zaken studenten in Duitse concentratiekampen waren terechtgekomen en vermoord; en dat bij ontdekking door de Gestapo ook het atheneum in een kritieke positie zou terechtkomen.

Ik besepte welke risico's ik de school en mijzelf had doen lopen en bezwoer met de hand op het hart dat ik alle verdere acties in de school zou staken. Waarop de prefect zijn bolwassing besloot met de woorden: "Dezaeger, ge kunt nu gaan, maar we blijven u in 't oog houden... en - dreigend - hier zult ge verder nog van horen..." (N.B. De "vierschaar" heeft mij niet verklikt bij de Duitsers. Ik dank haar waarschijnlijk mijn leven) Een paar dagen later... Rond middernacht werden we thuis gewekt door het angstaanjagende gebrom van naderende vliegtuiformaties.

De Flak, het Duitse afweergeschut schoot in volle actie. Het knalde en kletterde langs alle kanten.

Bevreesd voor een bombardement, trokken mijn ouders en ik vliegensvlug onze kleren aan, hielden de trap af en liepen door de tuin naar achter, naar de gracht langs de spoorweg: ...ook de burens waren daar. Links en rechts veegden zoeklichten het hemelruim af, om in hun lichtbundels de overvliegende dreiging te kunnen vatten. Zelfs zonder nauwkeurig doel bleef de afweer zijn granaten uitspuwen: dodelijk vuurwerk! Maar de formaties denderden ongehinderd over Willebroek verder in de richting van Mechelen. De zoeklichten en het afweergeschut schoven mee.

De hoogte van ons huis belette verder zicht, maar na een paar minuten brak de hel los: een gerommel en gedonder van ontplofende bommen en geknal en geknetter van granaten... Een oranje-rode gloed boven ons dak wees op een inferno in het Oosten.

De volgende dag ging ik met de bus naar school. Op de speelplaats draaide de geruchtenmolen op volle toeren. Het arsenaal en de werkplaatsen van de spoorwegen, die opgeëist waren om te werken voor de Duitse oorlogsindustrie, waren die nacht zwaar gebombardeerd.

Er waren ook talrijke missers geweest en de wijk naast het arsenaal was zwaar beschadigd; er zou zelfs een bom gevallen zijn in de stedelijke kruidtuin achter het athe-neum. Er waren vele slachtoffers: doden en gewonden.

Het sein voor de aanvang der lessen werd niet gegeven. Na een tijdje verscheen de studieprefect op het bordes voor het administratiegebouw. In een korte medede-ling wees de prefect op het gevaar van de nabijheid van het arsenaal (amper 400 meter) en het risico van een tweede bom-bardement. Gezien die dreiging had hij in overleg met het schoolbestuur besloten de school voor onbepaalde tijd te sluiten. Het programma van het laat-ste trimester zou per briefwisseling afgewerkt worden. Verdere instructies zouden volgen. Verder wenste hij ons veel sterkte en geluk.

Gezien wij toch ter plaatse waren besloten de busgan-gers uit Willebroek (Louis, Jules, Roger, Philo-mon en ik-zelf) zich aan te melden op het secretariaat van de school om hulp te bieden bij het puin-ruimen in huizen van leraars en leerlingen. We kregen het adres van een leraar wiens huis zwaar geraakt was. Het lag op de Leuvense-steenweg vlak naast het arsenaal. Het dak was ingestort en het huis was door de luchtver-plaatsing grondig dooreen gerammeld. Brokstukken en puin overal; en met onze blote handen konden we niet veel uitrichten. Na een paar uurtjes gaven we het ruimen op. We gingen terug naar de school om onze boekentas-sen te recupereren.

Op weg naar de bushalte, werden wij aan de Vijfhoek brutaal gestopt door een Vlaamse SS'er en twee Vlaamse wachters.

"Wat doen jullie hier?"

"Wij zijn gaan puin ruimen in het huis van een leraar".

"Ah, ja, studentjes, niksnutten zeker... puin ruimen! Laat me niet lachen!... wat rondlummelen en uw tijd verspil-len, zeker?... allemaal uwe pas, en rap".

Geïntimideerd haalden we ons paspoort boven. Dit werd zonder vraag of commentaar grondig bekeken. Daar er geen opmerkingen volgden vroegen wij "krijgen wij nu onze pas terug AUB" – "Wablijf, pas terug, niks van. Ge kunt uw pas komen afhalen, na vijf uur in het station" werden wij afgeblaft.

Helemaal niet op ons gemak, zorgden wij ervoor tegen vijf uur aan het station te zijn.

Binnen stond er voor een soort loket een rij jonge gasten aan te schuiven. Ik ging even naar de WC terwijl mijn vrienden zich bij de rij aansloten. Van op afstand zag ik dat achter het loket, aan een tafel een Vlaamse Wachter zat. Links van hem lag op de tafel, met de pasfoto naar boven een serie eenzelveidheidskaarten. Die verhuisden, na controle van het gelaat van de eigenaar, naar een stapeltje rechts van de man achter de tafel. Inmiddels waren mijn vrienden al gepasseerd. Voor mij stonden een paar andere mannen.

Toen mijn voorganger aan de beurt was, merkte ik dat de Vlaamse wachter de naam en het adres van deze man aan het noteren was op een lijst. Ik besepte dat, als lid van de weerstand, mijn naam best niet op gelijk welke lijst terecht kwam. Ik zag mijn pas liggen binnen hand-bereik. Op dat ogenblik ging een telefoon en de Vlaamse

wachter draaide zich naar rechts om de oproep te beantwoorden. De man voor mij was eveneens afgeleid door dat gesprek. Ik dacht nu of nooit, en behoedzaam wist ik ongemerkt mijn pas van de tafel te grissen en haastig weg te moffelen. Voorzichtig en met de daver op het lijf verwijderde ik mij uit de rij. Nergens volgde enige reactie en ongehaast vervoegde ik mijn vrienden. Om elke verdachte opwinding in de stationshal te vermijden, verzweeg ik voorlopig wat ik gedaan had. We moesten, samen met een dertigtal anderen blijven wachten op verder nieuws.

Toen de rij gedaagden opgelost was, verschenen de twee Vlaamse wachters, vergezeld door de zwaar bewapende SS'er, in de hal met de droge mededeling: "De Gestapo heeft beslist dat uw paspoorten eerst gecontroleerd moeten worden. Voorlopig krijgt ge die dus niet terug. Morgen-vroeg om acht uur stipt moet ge u allemaal aan-bieden in de stationshal. Wie niet, of te laat verschijnt zal gestraft worden".

Beduusd gingen wij naar de bushalte. Op de bus was het één gefoeter van jewelste. "De smeerlap-pen, de machts-wellustigen, de hypocriete huichelaars..."

Mijn vrienden hadden woorden te kort. "En morgen... weer een dag studie verloren".

Ik antwoordde flegmatisch "Ja, mannen, en op mij moet ge niet rekenen; ik heb, vooraleer ze iets kunnen noteren hebben, mijn pas stiekem gegapt".

Mijn vrienden stonden perplex: "Gij gelukzak, hoe hebt ge dat kunnen fiksen?" Ik zei "ja, volgens het aloude spreekwoord - de gelegenheid maakt de dief - en ge moet een beetje geluk hebben". En ik vertelde hoe het gebeurd was.

's Anderendaags, 's avonds op onze gewone ontmoe-tingsplaats, deden de vrienden hun verhaal: om acht uur werden zij aan het station van Mechelen door SS'ers en Vlaamse wachters op Duitse legervoertuigen geladen met spaden, pikhouwelen en kruiwagens, en naar een plaats gebracht waar de spoorlijn Mechelen-Brussel grondig gebombardeerd was. Onder leiding van opge-vorderde spoorwegarbeiders moesten zij bomtrechters dempen, kiezel aanvoeren, en nog andere klusjes afwer-ken. En,... kregen zij, na een dag zwoegen, hun paspoor-ten terug? Neen ! Zij moesten de dag daarop het werk verder zetten. Na drie dagen kregen zij hun paspoort terug. De week daarop kreeg ik langs de post, vanuit de school de instructies voor het derde trimester, en de taken die per briefwisseling moesten uitgevoerd worden. De eindexamens zouden mondeling en op afspraak in de loop van juni afgenomen worden.

Intussen, steeg de spanning in het land. In Rusland waren de Duitsers in het defensief. Nederlaag volgde op neder-laag. Stalingrad was een echte ramp en overall werden zij teruggeslagen. Duitsland werd door de geallieerden voortdurend gebombardeerd. Boven België waren de Engelsen en Amerikaanse vliegtuigen niet uit de lucht.

Studeren in die omstandigheden was dan ook niet eenvoudig. Vader, die in het begin van de bezetting geweigerd had om als secretaris voor de collaborerende vakbond te werken was uit zijn functie gezet. Ook zijn

weigering om als schepen, onder een fascistische dictatuur, verder de gemeente te besturen had zijn gevolgen. Door zijn fiere houding was hij gebroodroofd. Gekend als een krachtdadige en rechtvaardige man, werd hij door de eigenaars van een nieuw opgetrokken gas-tankstation langs de autostrade als manager aangesteld. Door zijn leidinggevende functie kwam hij in contact met oude vrienden en vroegere tegenstrevers, met gewone chauffeurs, maar ook met zaakvoerders, met "zwarten, grijzen, witten". Zo vernam hij uit een bepaalde bron, dat mijn broer (onze Swa) moest voorzichtig zijn. Hij was 's nachts door een verklikker gezien in een straat waar 's morgens in de brievenbussen, tegen de bezetter gerichte, pamfletten gevonden werden. Er was geen bewijs, maar wel een vermoeden; en hij werd geschaduwd. Vader die niet op de hoogte was van de bedrijvigheid van mijn broer was geschrokken. Mijn broer die inderdaad werkte voor de sluikpers (opstellen, drukken en verspreiden van drukwerk tegen de Duitsers), was niet verbaasd; hij wist dat hij vroeg of laat kon gezien worden. Maar hij veranderde van tactiek en bracht zijn activiteit over naar de andere wijken. Met uiterste voorzichtigheid!

In de vroege lente van 1944 kwam er eindelijk beweging. Langs mijn contactman bij de weerstand vernam ik dat ik was ingedeeld in een groep van vier. Op een zonnige zondag eind april moest ik in verbinding treden met de andere leden van de groep. Het ontmoetingspunt was de spoorwegviaduct van de belangrijke spoorlijn Mechelen-Terneuzen, over de Kaasstraat (nu Heindonksesteenweg).

Ik wandelde de pontonbrug over de vaart over naar de Oostvaardijk en kuierde zonder haast langs de papierfabriek verder. Meermaals keek ik om, om te zien of ik niet gevolgd werd. Naargelang ik de Kaasstraat naderde voelde ik toch de spanning stijgen. Wie kon ik verwachten? Als ik de straat ingeslagen was, zag ik na enkele meters, dat twee mannen onder de viaduct met elkaar stonden te praten. Zij stonden met hun rug naar mij gekeerd. De grootste droeg een lange mantel en iets wat op een deukhoed leek. Ik voelde een koude rilling over mijn rug lopen. Wat als ...? Verraad... Verklikking...? Op het geluid van mijn voetstappen draaiden zij zich om... en inwendig slaakte ik een grote zucht van opluchting: ik herkende twee trouwe vrienden van mijn vader uit de vooroorlogse vakbeweging. Ik zag dat de opluchting wederzijds was. Zij ook hadden mij meermaals in het bureel van mijn vader gezien. De ontmoeting was hartelijk. Namen werden echter volgens de afspraak niet genoemd. Het was nu nog wachten op de vierde man. We stelden ons verdoken op om geen argwaan te wekken bij eventuele voorbijgangers.

De tijd verstreek maar de vierde man kwam niet opdagen; en wij konden niet blijven wachten. Daarom besloot de oudste in 't kort uit te leggen wat onze opdracht was: "In de veronderstelling dat tijdens de militaire operaties de geallieerden onze regio zouden kunnen bezetten, is het onze taak het viaductcomplex te verdedigen tegen eventuele Duitse saboteurs of Vlaamse collaborateurs. Moest de geallieerde operatie mislukken, dan zal ons commando in Willebroek een speciale groep ter plaatse zenden om de sporen op te blazen, teneinde eventuele aanvoer van Duitse troepenversterking langs deze weg

te beletten. Onze ploeg moet dan zorgen voor bescherming en begeleiding bij de terugtocht van de ganse groep naar het nabijgelegen Broek. Wapens en munitie zullen verstrekt worden bij aanvang van de opdracht. Verdere instructies volgen via de contactpersoon".

Onze kennismaking zat er op, onze opdracht was gekend, en met een stevige handdruk en met nog een aanmaning tot discretie en voorzichtigheid, keerden wij alle drie afzonderlijk terug naar onze dagelijkse beslommeringen. De term dagelijkse beslommeringen bleek voor mij een eufemisme te zijn.

Vader had in zijn gastankstation inmiddels uit goede bron vernomen dat afgestudeerde jongelui, zoals de werklozen, opgevorderd zouden worden om in Duitsland te gaan werken in de oorlogsindustrie.

Vader, die dacht dat hij mij dit lot kon besparen door mij hier een job te bezorgen, polste enkele directeurs die hij kende; Met succes. Op een morgen, begin juni, mocht ik mij gaan aanbieden in de "ammoniak-fabriek" bij ene meneer Meulders. Deze vroeg mij referenties. Ik zei hem dat ik in het laatste jaar humaniora zat, dat ik nog wel mijn eindexamens moest afleggen, en een dag vrij zou moeten nemen voor de uitreiking van mijn diploma. Maar dat scheen geen bezwaar te zijn: ik werd aangenoemen als jongste bediende, tot groot jolijt van zijn twee secondanten (toezichters) die nu bevrijd waren van het papierwerk.

Ik wist nog altijd niet in welk bedrijf ik was terechtgekomen. Ik moest wel staten tabellen en ander papierwerk bijhouden. De hoofding in de linkerhoek van het briefpapier ontvulde mij helemaal: "Deutsche Aktion Blei-Werke. Direktor Ir Herr Mölders". Ik, als weerstander in een Duits bedrijf...! Maar als ik daardoor uit Duitsland kon wegblijven. Oke! Ik zou wel zien. Wat die "Blei" betekende? Dat intrigeerde mij. Een blei was een vis die op een brasem leek. Met vissen zou dit werk wel niets te maken hebben; en "blij" gezien de omstandigheden...?! Ik moest weten wat hier bekookstouf werd.

Om halftwaalf verdween Herr Mölders met zijn twee acolieten om te gaan middagmalen. Aan zijn spraak te oordelen was Herr Mölders een doodgewone Vlaams-talige Brusselaar, die om te imponeren zijn naam een Duits tintje gegeven had. Ik ging naar buiten om poolshoogte te nemen. Het bureel lag centraal op 50 meter tegenover een enorme loods (100 x 40) vier verdiepingen hoog. In die loods gebeurde niets; als er al iets geproduceerd werd, dan was die productie helemaal stilgevallen. Enkel in de linkervleugel, hoog in het gebouw hoorde ik lawaai: geklop, gehamer, geboor... Op de middag hield dat lawaai op: schafttijd? Nieuwsgierig ging ik naar de linkervleugel; een poort stond open. Binnen zag ik een enorme cilindervormige kuip staan; naast de kuip een ijzeren trap. Gans boven klonk er luidruchtig gebabbel en gelach. Naargelang ik hoger de trap opstapte verstomden de gesprekken. Gans boven kwam ik terecht op een platform, waarop een vijftiengigtal personen aan het schaften waren; oudere mannen en jonge knapen keken mij argwanend aan. Een soort ploegbaas kwam op mij af. Ik stelde mij voor als de nieuwe bediende en zei dat ik mij interesseerde voor hun werk. De ploegbaas was zeer

bereidwillig en leidde mij naar de rand van de kuip.

“Kijk” zei hij “de productie van ammoniak is volledig stilgevallen. De buitenwand van deze kuip is van binnen bekleed met een loden mantel van 2 centimeter dik. De Duitsers zijn dat te weten gekomen en willen dit lood nu recupereren. Wij hebben de opdracht gekregen, om, van op een mobiele houten stelling in de kuip, die mantel los te hakken in platen van 25 x 25 centimeter. Die worden met een vrachtwagen naar het kanaal gebracht en in een binnenschip overgeladen”.

Op de houten stelling lagen inderdaad hamers, boren, beitels, hakbijlen; tamelijk primitief gerief en de arbeid moest zwaar zijn. Ik had genoeg gezien en bedankte de ploegbaas. Vier oudere arbeiders, die in een hoek zaten te kaarten, begonnen onder elkaar te fezelen en bekeken mij vij-andig.

Terwijl ik de trap afdaalde becroop mij een gevoel van machteloze woede. In 't begin van de oorlog hadden wij ons koper moeten inleveren, daarna ons brons en nu stalen de Duitsers ook nog ons lood. Want “Blei” betekende inderdaad lood. Al met al voelde ik mij slecht in mijn vel: ik was als verzetsman terecht gekomen in een tak van de Duitse oorlogsindustrie. Goed, ik was hier nu; wat kon ik verder doen? Ik dacht direct aan sabotage, maar hoe?

De dagen verliepen zonder problemen. Tot op een morgen: de twee opzichters waren juist het bureel binnengekomen, kwam Herr Mölders razend binnengestoven. Hij begon onmiddellijk met een scheldtirade tegen zijn helpers: hij had van de Duitse opdrachtgevers een uitbrander gekregen: “dat de hoeveelheid lood die geleverd werd te klein was en te traag kwam”. En hij vond dat de schuld van de toezichters. Die verontschuldigten zich met het argument dat zij moesten werken met “ersatzarbeiders” en dat die wel hun best deden.

Maar Herr Mölders bleef mokken; 's namiddags liep hij nog altijd te kankeren en rond halfvijf schoot hij ineens uit zijn krammen. En hij vloog uit: “Hier verdwijnt lood, hier wordt lood gestolen, het kan niet anders” en tot zijn twee kornuiten “en jullie gaan nu aan de uitgang staan en jullie laten niemand buiten”. Ik snapte onmiddellijk wat hij vermoedde.

En toen keek hij naar mij: “En gij, gij zijt hier met de fiets?” Ik knikte beduusd “Gij stapt nu direct op uwe velo, en gij rijdt zo vlug als ge kunt, naar het fort van Breendonk, en ge zegt aan de autoriteit aldaar dat de Herr Mölders, Direktor van de Aktion Blei-Werke gevraagd heeft een gewapende interventieploeg naar de ammoniakfabriek te sturen, omdat er problemen zijn”. Ik stond perplex, als aan de grond genageld. In mijn brein stormde het. Weigeren kon ik niet, een excuus verzinnen evenmin. “Wel, wat staat ge daar te aarzelen, ge moest al weg zijn” sneerde hij. Piekerend fietste ik de koer over; wegrijden en verdwijnen betekende mijn eigen doodvonnis... Toen ik de hoek van de grote loods omsloeg en uit het zicht van het bureel was, hoopte ik op een wonder. Ik zag een van de vier kaarters en ik wist dat ik een groot risico moest nemen. Ik ver-traagde en riep “verwittig iedereen, ik moet de Duitsers gaan halen voor een controle”.

Ik zag een soort grijns op de man zijn gezicht verschij-

nen. Was dat een “zwarte” dan was dat voor mij een drama; was het een “witte” dan betekende het misschien de redding van menige looddief. Bezwaard en mij een verklikker voelend reed ik langs de autostrade richting fort. Ik sloeg de Dendermondsesteenweg in. In de verte zag ik een grijs militair volkswagentje naderen. Ik ver-traagde en hield stil aan de ingang van het fort. Ik liet het VWTje stoppen. Naast de chauffeur zat een officier. Die draaide zijn raampje naar beneden en vroeg bars “Ah wel, waarom doet ge mij stoppen”; het was een Vlaamse SS'er. Ik vertelde hem wat Herr Mölders mij had opgedragen. De SS'er zei “goed” en zonder verdere uitleg reed hij het fort binnen.

Inmiddels was het kwart voor vijf, en ik dacht “mijn taak zit er op”, en fietste naar huis. Daar kon ik mijn ongerustheid en mijn twijfels niet kwijt: ik wou mijn ouders geen angst aansmeren. Die nacht sliep ik weinig.

Met tegenzin reed ik naar de ammoniak-fabriek. En toch was ik angstig- nieuwsgierig, wat stond mij te wachten? Had mijn noodoproep gewerkt? Of niet ... Hoeveel arbeiders waren gesnapt? Had de door mij verwittigde werkmans mij verklikt? Toen ik het bureel naderde, hoorde ik al van ver dat Herr Mölders stond te briesen tegen de twee trawanten, en wanneer ik de deur open deed ging hij verder: “... en ik stond daar voor Jan Lul tegenover die Duitsers. Ik had een grote vangst verwacht, maar iedereen passeerde de controle zonder problemen, enkel de laatste die werd gefouilleerd, een snotneus van nog geen zestien jaar had een plaat lood weggemoffeld onder zijn trui; ik was woest, greep de dief bij zijn nekvel en sleurde hem voor ondervraging naar het bureel. De officier en zijn Feldweibel volgden mij. Binnen vroeg ik aan de snotneus wat dat allemaal te betekenen had... Deze begon onmiddellijk te janken en te snotteren en vertelde met horten en stoten, dat “mijn vader opgeëist was om in Duitsland te gaan werken, en dat die regelmatig een deel van zijn werkloon opstuurde naar mijn ziekelijke moeder... en dat die de laatste twee maanden niets meer ontvangen had... en dat zij zonder geld zat... en dat mijn twee zusjes en mijn broertje in 't bed lagen te wenen van de honger... en met zo een plaat kon mijn moeder zeker voor een ganse week eten kopen...” Ik onderbrak hem en riep: “'t is al genoeg met die smoesjes”, en tot de officier “neem hem maar mee en sluit hem op in het fort”. Maar de SS'er antwoordde dat, dat niet kon, omdat het hier om een gewone, op heterdaad betrapte, diefstal ging. De officier gaf zijn Feldweibel het bevel de jonge knaap met zijn fiets af te leveren op het politiebureau van zijn woonplaats en te eisen dat hij voor drie maanden in het cachot moest. En daarmee was het incident gesloten, en ik: ik had een mal figuur geslagen; ik was beschaamd en ongelukkig; ik ben er nog niet goed van” besloot Herr Mölders.

*Het vervolg van dit relaas van
Georges Dezaeger kunt u lezen in de
volgende editie van Vaertlinck Contact
(vierde nummer van de elfde jaargang)*

Een klasje uit de Gemeentelijke Jongensschool, met maar liefst 44 leerlingen. De leerkracht rechts op de foto is de grootvader van Vaertlinck-secretaris René Pattyn (afb. verz. E. Geens).

Over de schoolverloven vroeger en nu

Het nieuwe schooljaar is begonnen en weldra komen de eerste verloven eraan! Weet U nog hoeveel verlof U op school had? In 1906, voordat de leerplicht (1914) verplicht werd ingevoerd, voerde de Gemeenteraad een herziening van de reglementen van de Gemeentescholen van Willebroek uit:

“De Raad,

Herzien zijn besluit waarbij de modelreglementen, in dato 1 Mei 1897, 29 juli 1887 en augusti, wederzijds op de lagere – en bewaarscholen aangenomen worden,

Overwegende dat het behoort bedoelde reglementen, wat betreft de schooluren, de verlofdagen en rusttijden, te wijzigen en te volledigen.

Besluit:

Bedoelde modelreglementen blijven behouden mits de volgende wijzigingen:

1°/ Wat betreft de lagere scholen alleen betreft, Art. 33 wordt volledigd als volgt:

Des Zaterdags zullen de klassen, bij uitzondering van die vanaf het eerste studiejaar zich voor ongeveer 20 minuten, beurtelings naar de gemeentelijke inrichtingen der stortbaden begeven.

2°/ Wat de Lagere en bewaarscholen betreft:

A/ De verlofdagen zijn:

De Zondag;

De Donderdag namiddag

Allerheiligen;

Den 26 November, naamfeest des Konings,

O.H. Hemelvaart,

Den Maandag van Sinxen;

Den 21 Juli, verjaardag van de inhuldiging van Leopold I.

De dagen der kantonale vergaderingen.

Voor de scholen van het centrum:

De Maandag en Dinsdag der gemeentekermis en der gemeentelijke jaarmarkt.

Voor die van het gehucht Klein Willebroek:

De maandag der gemeentekermis der gemeentejaarmarkt
De maandag der beiden kermissen van het gehucht

B/ Het tijdstip in de duur der rusttijden zijn bepaald als volgt:

- 1°/ De Paasch-rusttijd begint den Witten Donderdag, en de klassen vangen weer aan, den tweeden Maandag na Paschen;
- 2°/ De Zomerrusttijd begint den 2 den Zondag van Augustus en duurt 5 weken.
- 3°/ De kerstmisrusttijd begint met Kerstmis en eindigt met Nieuwjaar."

Voor Wereldoorlog I werden er wekelijks 11 halve dagen lesgegeven: maandag tot en met zaterdag met donderdag-namiddag vrijaf. Na Wereldoorlog veranderde dat naar 10 halve dagen met vrijaf op zaterdag- én WOENSDAGnamiddag. In de loop van de jaren 60 verwierven steeds meer werknemers de 5-dagen week. Op zaterdagmorgen bleven meer kinderen thuis, doordat ouders ze niet naar school brachten of een weekeindje namen. Scholen mochten experimenteren en tegen 1970 waren alle lagere scholen op zaterdag dicht. Een halve dag minder op school betekende dat het lessenrooster moest worden aangepast: de middagpauze van 11u30 tot 13u30 werd ingekort met een halfuur gedurende 4 dagen en de namiddaglessen duurden 50+5 minuten. Zo werden het wekelijks aantal lessen behouden.

Door andere aanpassingen verminderde het aantal schooldagen met zowat 54 dagen. Zo houd ik geen rekening met de 2 keer kantonale vergaderingen en de 2 dagen die de lokale overheid kon reserveren voor lokale kermissen. Zo verhoogde het aantal wettelijke feestdagen van 7 (Nieuwjaar; Paasmaandag; O.H.-Hemelvaart; Pinkstermaandag; Nationale Feestdag; Allerheiligen; Kerstmis) na de Groote Oorlog met twee: 1 Mei en Wapenstilstand. O.L.V.-Hemelvaart viel altijd in het schoolverlof. Maar andere feestdagen die er eerst bijkwamen en verdwenen: 8 mei V-dag en Dag van de Dynastie. De schoolverloven werden meer gegroepeerd:

- De week Herfstverlof verving 1+2 en 15 november met 2 extra dagen.
- De Kerstvakantie groeide van 8 dagen naar 2 weken
- Dan kwam een volle week bij voor het Krokusverlof
- De Paasvakantie ging van 5 dagen naar 2 weken
- O.H. Hemelvaart altijd op een donderdag liet het maken van een brug toe.
- 1 Mei en 2de Pinksterdag bleven alleen.
- De Grote Vakantie breidde uit van 5 weken naar 9 weken.

Door deze herstructurering gingen mensen die het konden op reis, zelfs voor het verlof aanving!

Laten we de schooldagen van het huidige schooljaar vergelijken met het jaar 1906-1907, en het reglement van 1906. Sommige maanden zijn zeer klein!

2016-2017

1906-1907

24 /30 dagen september	18 dagen september (schooljaar begint 2e week)
20 /31 dagen oktober *	27 /31 dagen oktober
17 /30 dagen november	26 /30 dagen november
17 /31 dagen december	20 /31 dagen december
17 /31 dagen januari	26 /31 dagen januari
18 /28 dagen februari	24 /28 dagen februari
20 /31 dagen maart	23 /31 dagen maart
9 /30 dagen april	25 /30 dagen april
20 /31 dagen mei	25 /31 dagen mei
21 /30 dagen juni	25 /30 dagen juni

0 +	31 dagen verlof juli	28 /31 dagen juli
0 +	31 dagen verlof augustus	10 /31 dagen augustus

183 schooldagen 237 schooldagen ... een verschil van 54 dagen!

Emiel Geens

Bron: Register van de Gemeentelijke Raad

**DEVOTIONALIA
BEURS
TE BREENDONK
ZONDAG 5 MAART 2017
ZONDAG 1 OKTOBER 2017
VAN 8 TOT 12 UUR
ZAAL ' T CENTRUM**

Jan Hammeneckerstraat 32 - 2870 Breendonk

Ingericht door: VAERTLINCK vzw
Genealogische en Heemkundige Kring

Info: pe.jan@skynet.be

Secretariaat: rene.pattyn@telenet.be

Deze beurs vervangt deze van Sint-Katelijne Waver

VU: René Pattyn, Molenweg 24, 2830 Willebroek

Mededelingen

Archief Vaertlinck

Centrum Jan Van Winghe, Capt. Trippstraat 33, 2830 Willebroek, lokaal 28. Elke tweede en vierde zaterdag van de maand van 09.00 tot 12.00 uur of op afspraak: rene.pattyn@telenet.be.

Agenda

Doorlopend	Tentoonstelling 'De Grote Oorlog' in Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk, elke dag van 9.30 tot 17.30 uur
10 december 2016	Uitzonderlijke openingsdag documentatiecentrum Vaertlinck (zie onder)
5 maart 2017	Devotionaliabeurs (zie hiernaast)
1 oktober 2017	Devotionaliabeurs (zie hiernaast)

Website

www.vaertlinck.be
www.facebook.com/vaertlinck

Meewerken

Heb je een vlotte pen of wil je op een andere manier een praktische of materiële bijdrage leveren aan onze werking, neem dan contact op met ons secretariaat: Molenweg 24, 2830 Willebroek, gsm 0477-266 537, rene.pattyn@telenet.be.

DOCUMENTATIECENTRUM
VAERTLINCK VZW
Genealogische en Heemkundige Kring Willebroek

**UITZONDERLIJK
GEOPEND**

Zaterdag 10 december 2016
Doorlopend van 9 u. tot 17 u.

Centrum Jan Van Winghe – Capt. Trippstr. 33
2830 Willebroek

Info: rene.pattyn@telenet.be – GSM: 0477 266 537 VU: René Pattyn, Molenweg 24 – 2830 Willebroek

Café-Taverne "CASINO"

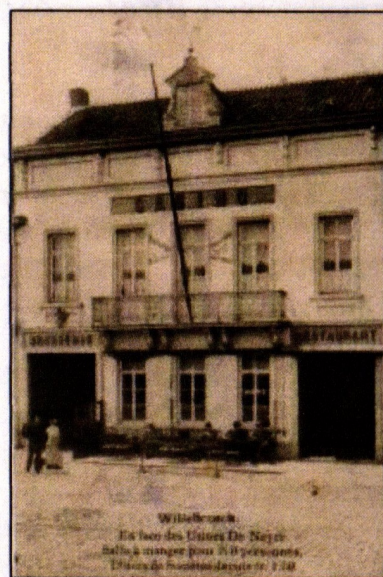
bij Chris

Anno 1905

Oud-Sasplein 3
2830 Willebroek
Tel. 03 886 68 72

Dinsdag gesloten

**Verzorgde dranken
Biljart**

ZAKENKANTOOR NV VAN TRICHT

L. DE NAEYERPLEIN 16
2830 WILLEBROEK

Tel. 03-886 87 33 - 03-886 94 62

Fax 03-886 20 91

E-mail : yvette.vandemaecle.15515@axa-bank.be

Alle wekdagen geopend van 9 - 12 uur en van 14 - 18 uur
Dinsdag- en zaterdagvoormiddag enkel na afspraak

**VOOR AL UW BELEGGINGEN, BANKVERRICHTINGEN,
VERZEKERINGEN EN KREDIETEN**

Het kantoor met de betere service !

Rijwielen - Naaimachines

Firma CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8
(aan de brug)

2830 WILLEBROEK

Tel. : 03/886 62 70 - 03/886 38 51

WOONDECORATIE PEPERMANS

Herman Vosstraat 46 – 2830 Willebroek
Tel. 03/886 68 23 – Fax: 03/866 15 00

Vast tapijt – Tapijten – Vouwdeuren – Textiel
Vloerbekleding – Gordijnen – Zonnewering
Onderhoud – Laminaat – Behangpapier – Verven |
Mengmachine

MEUBELEN J. VANDENBERGH

Brielen 5
2830 Tiselt
tel. 03-886 66 03
www.meubelenvandenbergh.be

Openingsuren: Maandag t/m zaterdag van 10 tot 18 u.
Zondag 13.30 tot 18u. en donderdag gesloten

THE BEST HARDWARE STORE IN BELGIUM

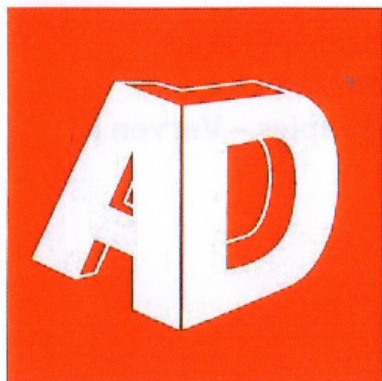
Computers – Laptops – Software – Herstellingen alle merken

Dendermondsesteenweg 190
2830 Willebroek
Tel : 03/866.48.44
BE 0860.455.425
www.boozt.be

Openingsuren :
dinsdag tem zaterdag : 10hr - 18hr
gesloten op maandag-zondag-feestdagen
info@boozt.be

WILLEBROEK
info@widinv.be
03 886 41 30

TEMSE - DE ZAAT
info@temdis.be
03 711 22 22

**Groep
Kerremans**

**Zakenkantoor
Kerremans & C°**

VERZEKERINGEN
BANK

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

CBFA: 040356A-cB

**Vastgoed
Kerremans**

VERKOOP
VERHUUR
BEHEER

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

BIV KERREMANS STEVE: 503785

Het Groene Huis

Bloemen en Planten
Geschenken

Grafdecoraties
Bruidswerk

Overwinningstraat 163 B | 2830 Willebroek
tel 03 860 10 17 | gsm 0478 480 735

Creatieve cursussen

Bloemschikken Powertex

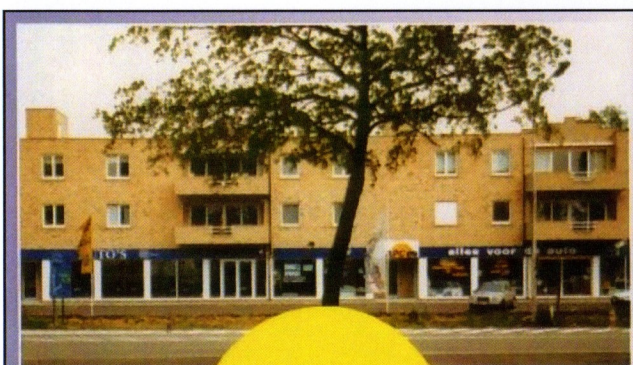
Mechelbaan 7 | 2801 Heffen
tel 015 277 553 | gsm 0478 480 735

www.hetgroenehuis.be

PLAZA
Bistro

Overwinningstraat 161
2830 Willebroek
tel 03 860 49 88
www.plazabistro.be

APC

AUTO PARTS CENTER BVBA
ALLE AUTO-ONDERDELEN

- Groot- en kleinhandel
- Car-hifi - GSM's - carkits - navigatiesystemen
- Alarmen - blinderen autoruiten
- Wisselstukken en onderdelen: remmen, filters, uitlaten, schokdempers, ...
- Allesdragers: skiboxen, sneeuwkettingen, ...
- Accessoires: uitbouwkits, verlagingskits, spoilers, sportluchtfilters, ...

Dendermondsesteenweg 212
2830 Willebroek
Tel. 03-886 35 06
willebroek@apc.skynet.be

Restaurant "BEUKENHOF"

Antwerpsestraat 300
2850 BOOM

Tel.: 03/888.65.68

Fax.: 03/844.74.39

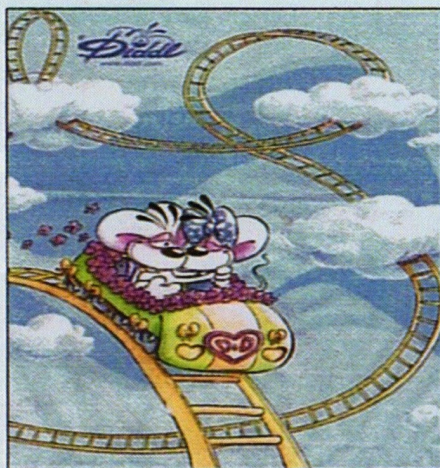
BOEKSKE

Voor al uw tijdschriften en kranten!

Aan huis besteld!

Eksklusief verdeler van :

**DIDDL, TOPMODEL,
DARK DUDES, ROSALIE UND TRUFFEL**

Voor al uw inkt en toonercartridges tot 50 % goedkoper

Overwinningstraat 76 – Willebroek

Tel: 03.886.73.84

Jan maes

watches & jewellery

L.De Naeyerplein 31

2830 Willebroek

03/886 86 26

Bruul 85

2800 Mechelen

OrthoShop
uw zorgpunt

Overwinningstraat 133-135 - 2830 Willebroek
Tel. 03 860 70 10 - orthoshop@otv.be - www.otv.be

OPENINGSUREN:

dinsdag tot vrijdag: 10.00 u - 12.30 u / 13.00 u - 18.00 u
zaterdag: 09.30 u - 16.00 u
maandag: gesloten

Sint Amandsesteenweg 54 - 2880 Bornem

greet.verheyden@otv.be

GSM 0476 756 488 (Greet Verheyden: ergotherapeute)

CONSULTATIE: dinsdag 19.00 u - 20.30 u en op afspraak
Mogelijkheid tot huisbezoeken

Bij ons kan je terecht voor:

- steunzolen
- compressiekousen
- korsetten
- braces en bandages
- stomamateriaal
- hulpmiddelen
- woningaanpassingen
- borstprothesen en lingerie
- rolstoelen, rollators, scooters
- orthopedisch verantwoorde schoenen
- schoenen op maat

Door RIZIV erkende verstrekker

SINONQUEL bvba

Ten Bergstraat 2
2830 Willebroek

tel. 03-886 66 85
fax 03-886 61 54
info@sinonquel.be

www.sinonquel.be

上海酒家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2

2830 WILLEBROEK
Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Maandagmiddag
Dinsdag
Zaterdagmiddag
GESLOTEN

KEUKENCENTER

MASURE

Totaalinrichting van vloer tot plafond

- keukens in alle stijlen
- van luxe modellen tot de budget-keukens
- ook badmeubelen en schuifdeuren
- wij tekenen uw eigen droomkeuken

**Kleine Amer 15
2870 Puurs-Kalfort**

Tel. 03 889 22 48 * fax 03 899 15 26

Open: ma-vr van 10-17 uur
zaterdag 10-18 uur
zondag gesloten

Bakkerij Philippe

Kerkstraat 26 - 2830 Willebroek

Tel. 03 886 65 09

4 broodautomaten

Baeckelmansstraat: Centeabank
Kard. Cardijnlaan Tisselt
Vennestraat Willebroek
Bezelaerstraat Blaasveld

Café Knock-Palace

bij Patrick

August Van Landeghemplein 8
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Donderdag gesloten

Café Central

Trendy café in 't centrum

August Van Landeghemplein 7
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Dinsdag gesloten

Verzorgde bediening | Vergaderzaal beschikbaar

www.kbc.be

Wat kan
KBC voor ú
betekenen?

KBC Bank Willebroek

Dendermondsesteenweg 17, 2830 Willebroek
Tel. 03 860 75 30 - fax 03 860 75 31

KBC Verzekeringen Spiessens & Wuyts bvba

A. Van Landeghemplein 1, 2830 Willebroek
Tel. 03 866 17 38 - fax 03 886 21 45

Verbonden agent, ISMA 017268-A, van EBC Verzekeringen NV

MT PRINT FACTORY

by **MICROFILM TECHNIK**

TOTAL DOCUMENT SERVICE

Dendermondsesteenweg 151/4 - 2830 Willebroek

03 866 25 25 www.mtprintfactory.be

by **MT PRINT FACTORY**

PRINT - COPY - SCAN

DRUKWERK - 3D PRINTING

MICROFILM - SCANNING

DIGITALE ARCHIVERING

NIEUW

GESCHENKBALLONNEN

BALLONDECORATIES

GESCHENKEN - LAMPIONS